

308794

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

VOL. 3.

జెన్న పట్టణము 1916 నంబ జూలై నెల 24 వ తేది స్థామవారము

NO 97

నంపుటము. 3.

న శ నా మ స ం వ త్స ర ఆ షా ఢ మా స బ హు శ శ ద మి ౧౦.

నంచిక ౩౭

ఆంధ్ర సర్వకళాశాల

విద్యాప్రవృత్తి

ఇది

క్రియత కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి
గారిచే వ్రాయబడినది

వెల 0.4-0

[ప్రొఫెజర్ ప్రత్యేకము

ఆంధ్ర సత్తి కా కార్యాలయము
7 తంబుకెట్టి వీధి, మదరాసు.

శారదాంబ

ఇది

స్త్రీధర్మబోధినియనునాటకం

శ్రీనివాసరాఘవాచార్య ప్రణీతము.

సంఘదురాచార సంస్కరణమునకు
మార్గమందు జాపబడినది, అందరును
జదివి తీరవలయును.

వెల 0-4-0 మాత్రమే.

ప్రొఫెజర్ ప్రత్యేకము.

చిరునామా:—

ఆంధ్ర సత్తి కా కార్యాలయము,
7, తంబుకెట్టి వీధి, మదరాసు.

Magic Cure! Marvelous effect!!
Bathing Oil Price Rs. 0-8-0
Iron tonic pills 1 bottle of 48 pills 2-0-0
Anti Malarial Drops Price 6 Doses 0-8-0
Descriptive Catalogue free on application
ALLBUTT & Co.,
CHEMISTS BROADWAY MADRAS.

కస్తూరి

విషజ్వరములకు, కలరాకు, నుంకికి, బాలెంటోగము
మల వాతములకు, చిన్న బిడ్డల జబ్బులకు, పుష్టికి కస్తూరి
యొక్కరొక్కమైన మందుని సర్వత్ర తెలిసియున్నది. కాని కస్తూరి
బంగారమున కన్న ప్రీయమగుటచేతను, నవరస సమయము
లందువారకుట దుస్తరము. మా డిపోజిటర్ల కస్తూరియందలి
కస్తూరిని లేదయిన లేర్పబడవు. ఇంతవరకు మాతావ్రుమంది
గొనవలసినదిగా తెలిసియున్నది. కొననివా గొర్రెసారి
వరిక్షించినవిజము. తెలియగలదు. అట్లు చేయబడిన కలితి
కస్తూరిని గొని మారపోయి కులం 1-కి రూ 20-0-0
గోరొజము కులం 1-కి రూ 7-0-0
ఇచ్చుతామనం దిపో, కి తంబుకెట్టి వీధి, మదరాసు.

మీ కవనరమైనచో

యంత్రసంబంధమైనట్టిగాని కరగి పోత
పోయినట్టిగాని పనులనుగురించియు, ఉక్కు,
ఇనుపవాసములు, వంపులు వంపులుగ వంచ
బడిన రేకులు కోణములుగా నున్నట్టి ఇనుప
కమ్ములు ఇంకను వివిధమైన ఇనుప సామా
నులను గురించిన అన్ని విషయములను గురిం
చియు ఈ క్రింది కంపెనీవారిలోనే సంగతి
సందర్భముల పలహా నాలోచింపవలసినది.
వీరు సామానులను మిక్కిలి తక్కువ వెలల
కిచ్చుటలోను గోరినంతనే వానిని సకాల
ములో సరఫరా చేయుటలోను గొప్ప పేరు
మోగినవారు.

చిరునామా:—

ది రిలయన్స్ ఫౌండ్రీ

సాత్ ఇండియా ఇండస్ట్రియల్స్ లిమిటెడ్
తంబుకెట్టి నెం 555 రు,

389

మదరాసు.

(వై కామ్రేజింగ్ గోడనర్వకు ఈ ప్రతిక
పేరుకూడ సుదూరంప గోడనర్వకు.)

AMRUTANJAN
Best Indian Pain Balm

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృత

చక్కని డబ్బీలో సహ సీసా 1-కి వెల 0-2-0

తలనొప్పులమాన్యును, వాయువుపోట్ల బోగొట్టును
వర్షపునొప్పుల శారదోలును. పోట్లపోగొట్టును
వనమూలికలచే హిందూ దేశమందు
తయారుచేయబడు మంచిమందు.
నువాసన గలిగి యుండును.

ప్రతివారము వేలకు వేలు విక్రయము
అమృతాంజనము అన్ని విధముల గుణమున గలిగియుండును.
దీనిని విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారే
ప్రతి ఇంటనుండదగిన చౌకయైన వైద్యసహాయము
అమృతాంజనం దిపో, 109, ప్రెజిడెన్సీ, బొంబాయి
అమృతాంజనం దిపో, 7, తంబుకెట్టి వీధి, మదరాసు.

గ్యాలీస్ మోటారు పాతకాల

మోటారుబండ్లు నడుపుటకు, వాటిని బాగుచేయ
టకును తరిమియు నిచ్చుటకును మోటారుబండ్లు ఎట్లు నడు
తాలో యేర్పాటుచేయు యేర్పాటుచేయుచో అది ఇతి
కోయివపుడు స్వల్పముగావేయు రిచేరులను యాచుంకము
శిల్ల అభ్యాసపూర్వకముగా ఈ పాతకాలలో, యూరోపియన్
వీరవల్ల నేర్పించబడును. ఇది రెండు మాసములలో నేర్పించి
కర్న మెంటుబారిడర్లనుంచి లై సెన్సు యిప్పించి తంతుబడును.
బుందుల ఫీసు 40 రూపాయలు కట్టవలయును.

తిరిగి వ్రాసులు జూలై నెల 1౦ తేది నుండి ప్రారంభమగును.
వ్రాసులో చేరదలచిన విద్యార్థులు వాన్ 81 క తేలిక గాని
అంతకు ముందుగాని భరణాస్తులు చేసికోవలయును. పాఠ
శాల విద్యార్థులు కోరినచో విదించుటకు తా వొసంగవచ్చును.
ఈ క్రింద సుదూరంపచారికి వ్రాసికోవచ్చును.

(41) గ్యాలీ అండ్ కో, ప్రెజిడెన్సీ, మదరాసు
Galley & Co., 149 Broadway, Madras.

తెలుగు
ఆనందవాచక పుస్తకములు

మొదటితరగతినుండి నాలుగవతరగతివరకును మాయ
ద్ర సిద్ధముగావచ్చుచి. ఇది బ్రిటిష్ కెండిన విశాఖరమ హై
స్కూల్ ప్రధానోపాధ్యాయులైన బ్రిహస్పతి, కూడి నగ
సింహంపంతులు బి. యె; యల్. టి. గారి చేతను, పానుగంటి
అశ్వీశరసింహారావు వారి చేతను నడిపబడినది. మరియు
మొదటి మాడు తరగతులవాచక పుస్తకములకు డై రెక్టరు
నారు 1916 వ సం జూన్ నెల 1 వ తేది స్థామవారము
బార్ని గెజెట్టులో పాతకాలలయం నుయోగించవచ్చునని అను
మతి యిచ్చియున్నాడు. ఒక్కొక్క పుస్తకమునకు మిక్కిలి
సుందరములైన సాదాపటములును రంగుపటములును నున్నవి.

ఆనందవాచక పుస్తకము, మొదటితరగతి రూ 0-2-0
" రెండవతరగతి రూ 0-2-6
" మూడవతరగతి రూ 0-2-0
" నాల్గవతరగతి రూ 0-4-0
N.B.—ఎక్కడగోన బుక్ స్టెల్లర్స్ కు విమోచనముబడును.
235 ఆర్. వెంకటేశ్వర అండుకో,
ఆనంద ముద్రాలయాధికారులు, మదరాసు.

వ్యవసాయ విషయములు.

ఫలవృక్షములు.

ఫలవృక్షములను పెంచుటకు పాశ్చాత్య దేశములందు కంటే భారతదేశమునందు దెక్కువ వదుపాదములున్నవి. వృక్షములను వర్షాటకు శీతోష్ణస్థితియు నీటిసమపాదములును సారవంతములగు భూములును, ఆరవగములు. ఫలవృక్షములకు కావలసిన యవకూలసిత్వమును మనదేశమునందు కలవు. గరుపాదములెన్నియన్నను వానిని వినియోగించుకొని పరిపూర్ణలాభమును పొందలేమంటే సంకలనము ఫలము సామాన్యముని చెప్పవలసియుండును. ఫలవృక్షములను పెంచి పండ్లవలన దెబ్బపడియుండు మనమెన్నియో చెట్లపాశ్చాత్యులకు వెనుకబడియున్నాము. దేశమునందలి జనసామాన్యతలట్లాడుము, కాశ్యోత్పాదా రాజ్యాధ్యక్షులు, వ్యవహార దక్షతాభావమును మన ప్రస్తుతస్థితికి చాలవగకు తోడ్పడుచున్నది.

మామిడి, కొబ్బరి బాను, ఆకాసు మున్నగుతోటలు కష్టములను ప్రదేశముందు పండ్లకృషియును శ్రద్ధవహించి, వివిధములైన కండ్లతోటలను పాతని పాపమునబోయినవారు లేరు. ఏకాదేశ్య తోటలందు చొట్టనదును, నాలుగు వారంజుచెట్లను వేయుటయేవాడుకగాని, యధాశాస్త్రీయముగ పండ్లకృషిని ప్రారంభించినవారులేరు. ఆగ్రహారకడ ఒకటి రెండుతోటలున్నను నిజమానాచించిన యెడల ఆంధ్రదేశమునకు పండ్లకృషి జాత్రుగ లేదని చెప్పవచ్చును. గం బాము బిల్లాలోని, ఉదానమును, (సోంపేట— వారణ పా)తము) విశాఖపట్టణము నుండలలోని ఆలయండ్ల, సింహాచలము, ఆనకావలియు, గోదావరిజిల్లాలోని తునికడియు, కోనసీమయును కృష్ణానదులములలోని, పాలకొల్లు, రుస్తుంబాదా, మాజిపేట, బందనయ్యను, పండ్లకృషి ప్రసిద్ధములు. బసగానపల్లి మామిడిపండ్లకు ప్రసిద్ధి. ఆయాప్రాంతములందు తోటలున్నను అందలి పండ్లుచుట్టుకట్ట ఖరీదుకే పరిపూర్ణమున్నవిగాని ఇతరఫలముల తెలుసుకొని పండ్లను నిలువజేసి విక్రయించుటగాని పరిపూర్ణములేదు. అందుచేత పండ్లకృషివలన గిట్టరలసినంతసామగ్రి గిట్టుపాటులేదని చెప్పవచ్చును. పండ్లకృషి బాగుపడుటకు నిది శుభస్థితిగాదు.

ఆంధ్రదేశమునందు, సీమరేగు, అంజూర, జంబు నేరేకు బొప్పాయి, నూటాతోటలు లేనేలేదని చెప్పవచ్చును. గ్రామాదులలోని రైతులు అంజూర, నూటా, సీమరేగు మున్నగు పండ్లపేరైనను వినియుండరు. అనంతపురము జిల్లాలోని, వెంకటేశ తాలూకానుండు దానికూతోటలు విశేషమున్నవి. విశాఖపట్టణము నుండలములో నిర్వహింపబడు దా:మ్యతోటలు రయితుల నిర్వహింపబడే యాకర్షణముచున్నవి. బొప్పాయిపండ్లు వలన నెంతలాటలు వచ్చునది మనవారికి తెలియనే తెలియదు. బొప్పాయియందు దోషభగములు విశేషముండుటవలన విశాఖమునందు తదితరలేమివాడుచున్నాడు. రావుల తోటల యజమానులు తెలిసికొనవలసినది చాల సంగతులున్నవి. ఒక తోటల యజమానులకే కాక, రయితులకును పండ్లకృషికి సంబంధించిన విషయములను తెలియజేయవలయును.

పండ్లతోటలయందు ప్రధానములని చెప్పదగ మామిడి, ఆరటి, నిమ్మతోటల విషయమెవరూ మనవారంతగ శ్రద్ధపుచ్చుకొనరు లేదు. అందుమామిడి తోటలవైపు ఆంధ్రమునందేమోగాని, యిన్ని యిరువురే మరయ్యకుచేయు పాపమునబోదు. ప్రతితోటకు యాభ్యుదయము నలువైపులను యెత్తెనట్లు చూచి, కంచెలను ఉండుట తప్పనిది తోటకు పాతని రైతుకి సంకతి తెలిసియున్నను వానికి దానినే యాభ్యుదయగ నిర్వహ్యముచేయును. “కాచింతకాయలు, ఉండినంతయొండును” అనుభావము మనరయతులందు పోయినగాని, మనతోటలు మందరవరావు. తోటలందు మామిడిచెట్లకన్న ఇతరచెట్లలేయెడల వేసనికాలములో చెట్లు కాచివేయడే రయితుల దానివంజాయెను. కొందరు యజమానులు తోటలను పాతకిచ్చెదరు. పాతకిచ్చుకొనిన సంవత్సరపు ఫలసాదు ముగి పాలివాడు మామిడికాదు. తోటలందు కాశ్యోతపు శ్రద్ధయుండదు. అందుచేచెట్లు చెడిపోవుట శుభవిండును. పాలివాడు శ్రాత్రుచెట్లను పాతునటుట విషమము.

దేశమునందు బోలెడుపండ్లు ఖర్చుగుచ్చును. కావున రయితులే మి, తదితరలేమి చెట్లుబడి చెట్టి మామిడిగ ఖర్చుచు పండ్లతోటలకు వేయవలయును. సాధారణముగ పండ్లయందు పండ్లు పట్టణములం దెంత దెబ్బపడునో పండ్లకు కొనుచుండును. ఎంతలాభమున పండ్లను, ఎంతవరకుని యెవరూ పట్టణములందు ఖర్చుపడును. కావున

పట్టణములకు ప్రత్యేకముగ ఈకరము పండ్లతోటలు కొందరు పెంచుటయు లాభకరము. ఒకరు నెర నేర్పులేని కార్యము పది మంది కలిపినయెడల యదలీలగ నెర నేరును. భవవంతులు నలుగురుచే పెద్దయెత్తునతోటలపాతి పదివేసినయెడల పండ్లకృషి తలయెత్తుట క్రమకాశము కలుగును. దేశములోని భవవంతులు పండ్లను నిలువజేయు పరిశ్రమను చాల ప్రోత్సహించుచేయవలసియున్నాడు. పండ్లను నిలువజేయు పరిశ్రమను గురించి వేరొక వ్యాసమునందు వ్రాయుచును.

మామిడి తోటలు.

మామిడితోటలు సర్వసాధారణముగ నన్ని భూములందు వగును. ఎండ తగులు ప్రదేశములందును, పడుగుల భూములందును మామిడిచెట్లు యెప్పుడు బలులుజేరి పట్టియు, చుట్టిచేలలందు చెట్లు పెరుగువు. వేసనికాలమునందు సుమతము పడును లేక చెట్లు బోరిపోవుభూములు తోటలకు పనికిరావు.

తోటలను వేయదలచిన ప్రదేశము నలుచరుముగ నుండుట మంచిది. నలుచరుముగ లేకపోయినను వంకర టింకర లేకుండ వలెను. భూమిని బాగుగ దున్ని కలుపుతీసివేయవలయును. తుప్పలు మున్నగువాని కొట్టి సారవేయవలయును. తోటలలోకి పశువులు మావల రాకుండ కట్టుయోట్టును. చేసినట్లుచే చెట్లు పెరుగుట కవకాశముండును. కనుక తోటలకు ట్టును ఏకీకృతవారచెట్ల కట్టర యుండవలయును. కిత్తవారవలన కూడ దెబ్బపడుచుగాని కట్టరలకు దాని నుపయోగించుటయే మంచిది. కట్టరలముట్టును 5 అడుగుల వెడల్పును, 3 అడుగులలో తునుగల కండకములను త్రవ్వకుటవలన తోటకు మరింత కట్టు దిట్టుముగ నుండునటుట మంచియులేదు.

వర్షములు ప్రారంభము కాగానే గుంటలు త్రవ్వి యెత్తువేసి కచ్చులయెరును. గుంటకు గుంటకు మధ్య 30 మొదలు 40 అడుగులవరకు నుండవలయును. నెలదినములయిన వెనుక మొక్కలు పాతవచ్చును.

మామిడిచెట్లకుండలను గోతులవద్దకు తెచ్చి మొక్కకు చుట్టును గల మట్టికడలకుండ మండిగను బ్రద్దులాకట్టి గడ్డతో కూడ పాతవలయును. మంటినికాగ్రైగ పోసి మెల్లగ నొక్కవలెనే గాని లోరలివేళ్లకు భంగముకలుగునట్లు చేయకూడదు.

మామిడిచెట్లకు పాతవలసిన కాలనిర్ణయము విషయమై యేకాభిప్రాయము లేకుండెను. సీమరేగును విషయమై మరే యేకాభిప్రాయములేదు. మొక్కలకు కొందరు పాతకాలమునందును కొందరు పాతకాలమునందును పాతుచుండురు. కాని సాధారణము యెండ వేళయందు పాతుటమంచిది కాదని ప్రతిపాదింపి తెలియును. పాతకాలమునందుకంటే సాయంకాలమున మొక్కలు పాతుట మందని కొందరి మతము. ఏదియెట్లున్నను యెండలో మాత్రము పాతకూడనిమాటి వాస్తవమని మనము గ్రహించవచ్చును. మొక్కలను పాతినతోజూస సీమరేగుకూడదని కొందరును, దిట్టుముగ సీమరేగువలసినదని కొందరును చెప్పుదురు. గాలివేసి మొక్క గంగిపోకుండ ప్రక్కకొక చిన్నకర్రనుపాతి దానికి కట్టి పెట్టవలయును. పాతిన ఒకటి రెండు దినములకు మొక్కచుట్టు మంటిని కడవవలసియుండును.

వర్ష కాలమునందుతప్ప తోటకు మామిడిపండ్లకరములను వచ్చువరకును నీళ్లపోత పోయెడుండవలయును. మొక్కలు పాతిన ఒకటి రెండు సంవత్సరములలో మరియొక సస్యము వేసి దానికి సీమరేగును వచ్చిన యెడల మామిడిచెట్లకు వేరగ సీరకర్కరలేదు.

చెట్లకు మామిడిపండ్లవచ్చిన యనంతరము వానిని న్యుగళికా రైఫి వేళించునకతోటయెరువువేసు వలయును. ఇట్లు ప్రతి సంవత్సరము జలుగుచుండ వలయును. చెట్లమాత్రముల పెరిగిన వెనుక చుట్టును మంటిబిల్లు వేయుటయు కొన్ని ప్రాంతములందు ఆచారము. చెట్లచుట్టునుదిబ్బుల పోయెటలనచెట్లు మొదట దున్నుటకు విషయండు. తోటకు నిరంతరము దున్నుచుండినగాని పరిచేయక వాతన మంటిని చెట్లచుట్టుకు పోయెటలకంటే భూమిమీద పెదబిల్లుకుట్టుటయే లాభకరమని తోచుచున్నది. మామిడితోటలందు కలుపుండ కూడదు.

మామిడిపండ్ల యజమానులకులకట్టి రెండువిధములుగ వేర్పాటుచేయవచ్చును. ఊరు గాయలకు పనికివచ్చునది, ఒక రకము. పండ్లకాటులు 2-3 రకము. పండులోపలిభాగము గట్టిగనుండి కొలిత పనికివచ్చునదియు, లోపలిభాగమును రసము ద్రవమై యుండునదియు పండ్లకాటులు ద్వివిధములు. మామిడి వాతమును గురించినయు పండ్లకు నిలువజేయు విధానమును గురించినయు సర్వసాధారణముగ పండ్ల యజమానులకులకు గురించినయు వేరొక వ్యాసమునందు తెలిజేయుచును.

వ్యవసాయము-దాని యభివృద్ధి

విద్య.

వ్యవసాయాభివృద్ధికి వ్యవసాయవిద్య యాభ్యుదయకరము. ఈవిద్య లేనియెడల శ్రాత్రవృత్తులుగాని శ్రాత్రసాధనములుగాని తెలిసికొని వ్యవసాయాభివృద్ధి చేయుటకు విలుండదు. మనదేశములో విద్యలేనివాడు వ్యవసాయము చేయుటకు బనికి వచ్చునని యొక యభిప్రాయము కలదు. విద్యార్థిహీనుని వ్యవసాయ మంతయూతమును లాభకారిగ నుండదు. ఒకవళ శ్రాత్రప్రాశస్త్యమునుబట్టి లాభకారిగ నున్నను దాని విద్యావంతుడు సాగుచేసినయెడల నింకను లాభము రాదు. మొదట భూసారమును బట్టి విద్యార్థిహీనుని వ్యవసాయము లాభముగ నున్నను క్రమముగ లాభము తగ్గి పోవును. విద్యార్థులకు వివిధరీతితో భవములజేయుట తన మామూలము చేయుచు శ్రాత్రవృత్తులను సాధనములకు బ్రవేశపెట్టుచు భూమికి నష్టమైన పదార్థములను అనవరమైన యెరువులను జేర్చుచు క్రమక్రమముగ పంటలను దృఢిచేయుట కవకాశములు కలవు. కనుక విద్యార్థిహీనుడు వ్యవసాయమునకు బనికివచ్చునను నంగతి కేరలము దురభిప్రాయముకాని సరియొంది కాదు.

పంటలు.

భూమినుండి పంటలు తీసికొని అందలి సస్యహార పదార్థములు తగ్గిపోవుచున్నవి. సస్యములకు నైట్రోజను, భాస్వరము, పొటాషు ఇవి ముఖ్యమైనవి యెల్లవకు జరిగిన విషయమే యెరున్నది. ఎరవులయందుగ నీపదార్థములకు జేర్చుచు భూమి సస్యములవలన నష్టపడినకారకును దీర్చవలెను. భూమినుండి యేమేపదార్థము లెత్తవరకు నష్టమైనవో తెలిసికొని ఆపదార్థములను మాత్రమే చేర్చుట లాభకరము ఇట్లు తెలిసికొనుటకు రైతులకు శాస్త్రజ్ఞుల మండవలెను. ఈశాస్త్రజ్ఞులమే కలిగి యెరువులు చేయుచు గృహిణీసమైదల పంట లభివృద్ధి సొందుచుండును.

పరిశోధన.

సస్యము ఏవుగా వెరుగునప్పుడు, ఆకులు చక్కగ వేయునప్పుడు భూమిలో నైట్రోజను తక్కువగ నున్నదని గ్రహించవలెను.

సస్యము విశేషముగ బెరిగి కాపుకాయనియెడల సంత నైట్రోజనునున్నదనియుభాస్వరము లేదనియు గ్రహించవలెను.

సస్యము వాగుగ బెరుగనట్టియు కాపు కాయనట్టియు భూములకు నైట్రోజను భాస్వరము రెండిటినికూడ వేయవలెను. నైట్రోజను, భాస్వరములతో బాటు పొటాషు నున్నను ఈరెండునుకూడ జేర్చి వేయుచుండవలెను.

దున్నుట.

ఈపని మనదేశములో సంవత్సరముగా జరుగుటలేదు. భూమిని యెంత చక్కగ అనగ లోతుగను మెత్తగను దున్నిన యెడల సంత లాభకరమని యివరకు అనేకసార్లు నుడివి యున్నాము. గాలి, యెండ ఆకు నీరెండును మట్టికి యెంత వాగుగ దగిలిన భూమియూదలి సస్యహార పదార్థములంత చక్కగ బచనమై సస్యములకు దోడ్పడును. భూమిలోని మట్టికి యెండ గాలి తగులుటకు చక్కగ దున్ని యెండుట యవశ్యకము. ఎంతలోతు దున్ని దున్నిన యంతప్రత్యస్తము. లోతుదుక్కి దున్నిన భూములు యెప్పుడపంటల నిచ్చును. లోతు దుక్కి దున్నుటకు మనదేశవారి వాగళ్లు శ్రత్రవృత్తులయినవి కావు అందువలన నిరుప వాగళ్లు నుపయోగించవలెను. ఇరుపవాగళ్లు యెప్పుడు లాగలేదనియు సంచుచే కాని నుపయోగించ వీలులేదనియు భయపడ నక్కరలేదు ఎట్లు లాగగల యిరుపవాగళ్లుకూడగలవు వీరును శ్రమనుకొనింపవచ్చును.

భూమిని చక్కగ దున్ని అటువైరి వలయు నెరువుల వేసి దున్నివైచి తరువాత విత్తులను యోచింపవలెను.

విత్తులు.

విత్తులకు మిగుల జాగ్రత్తతో పరిశీలించి యుపయోగించవలెను. చెడిపోయిట్టిగాని, పింగ నున్నట్టిగాని విత్తుల నెంతమాత్రము నుపయోగించరాదు. చెడ్డవిత్తులు చల్లుటవలన ఆశాగ్యమైన మొక్కలు మొలకవేరవు. దానిపంటయు గట్టి. యెండును. చీడకట్టిన విత్తులుచల్లుటవలన సస్యములకు చీడము కట్టి పోవచ్చును. కనుక ఈవిషయమై రైతులనుమిక్కిలి జాగ్రత్త గొనవలెను ప్రత్యేకముగ సత్తునచేసిన మడిలోని మొక్కలయొక్క పెదకంఠలకు యెప్పుడు అందలి పెద్దగింజలకు విత్తనమునకు జాగ్రత్తచేసి యుండి ఉపయోగించవలెను. వీలగింజలను, పుచ్చగింజలను, తప్ప గింజలను యేరి పారవేయవలెను ఇట్లుయేరి పారవేయవలెనే వేయుటవలనసస్యము లాలోగ్యవంతములై పెరిగి చక్కనిపంటల నిచ్చును. విత్తులబట్టి ఫలితము వచ్చునని జ్ఞాపక ముంచుకొనుట అత్యవశ్యకము. విత్తులు మండిని కొనియెడల నెంతపాటుచేసియు నిరర్థకము

కీర్తిశేషులైన వెంకటగిరి మహారాజుగారు.

బమ్మెర పోతరాజు

III

అనుబంధము.

(బమ్మెరకు 3 మైళ్ల దూరమందున్న గూడూరులో నివసించు పాలకుని బమ్మెరరావుగారు వ్రాయించినది.)

బమ్మెర పోతరాజుగారు బొమ్మరావు ప్రస్తుతమున్న నెల్లుటవారి వంశీకుడు. ఆయనకు బింబముగా పోతరాజు అనే ఒకరాయని ఒక వానిని పుట్టించుట వాడుకలగు దేశపు మాదగ్గర వేసేయున్నాడు. ఆరాయని అంతా పోతరాజుగారు అని అంటూవుంటారు. బొమ్మెరలో దొరవారగు నెల్లుట వరసింహారావుగారు జీవించి వున్నప్పుడు పోతరాజును గురించి యెన్నెన్నో కథలు చెప్పుచు ఆయన తమవంశమునకు మూల పురుషుడని చెప్పగా నేను అనేకమార్లు వినివున్నాను. పోత రాజుగారు బొమ్మెర నివాసియే యని చుట్టుపట్ల పాలెములు పట్టణములలో గూడా ప్రకాశి కలదు.

పోతరాజుగారు పూర్వ కాలములో జీవించియుండగా బొమ్మెరలో చెరువుకింద సెలకలు దున్నచూ వుండగా శ్రీశాధుడనేటి ఒక కవీశ్వరుడు మేవా మొక్కి చెరువుకట్ట మీదనుండి వాతూ పోతరాజు తనకు బావమరదికాబట్టి పరిహాసముగా యందు బావాబోయాలను తొలగదన్నాడట. అప్పుడు శ్రీశాధుని పల్లకి యునుంటిమలే నే యందువాం డున్న పుటిమలేనే వాతూ వుండటం. ఆఖిలలో పోతరాజు తననాగ లిరున్న ఒకదన్నును విడిచిపెట్టివాడట. యెప్పటికలె నాగలి పోయినదట. తరువాత శ్రీశాధుడు రెండవవైపు బోయాలను తొలగించగా యునుంటి రేకుగా పోయిందట పోతరాజు తన వాత రెండోదన్ను పోతును రేకుగా యెప్పటికలె నే నాగలి దన్ను కొంటూ పోయిందని చెప్పతూ పోతరాజు దున్నిన చేలున్ను శ్రీశాధుడు పోయిన చెరువుకట్ట మాపుచు కరగించా రావుగారు చెప్పేవారు. వారు వి గారి నం గలిచిరి.

నీటి నదు పాయములు.

విత్తుల విషయము యెట్టి జాగ్రత్త గొనవలెనో నీటి నదు పాయముల నేర్పలుచుకొను విషయమున గూడ నట్టి శ్రద్ధ గొనవలెను. నవ్యములకు నీరే ప్రాణాధారము. నీరు లేనియెడ నుతప్యులకలె నే నవ్యములు కూడ నొక్క నిమిష మైనను నిలువజాలవు. కనుక నీటి నత్యంత విజనయినదిగ జూచుచు నవ్యము కాకుండ చేయవలెను. నీటి నదు పాయములు లేని మొరక భూములలో భావులు తీయించి పయలలకు జలా ధారము లేర్పఱచవలయును.

వైరులను మార్పుట.

వైరులను మార్చినయందుకుటలన చాల లాభము కలదు. కొన్ని నవ్యములు భూమినుండి యెక్కువ నస్యూ హరమును లాగినయెను. కొన్ని వైరులు నస్యూహరము వృద్ధిచేయును. కనక భూ సారమును దీని నేయునవ్యము వేసిన సిమ్మట భూ సారమును వృద్ధిచేయు పయలను వేయుచుండ వలెను. కంది, వెనక, మిశము, జడము, ఉలక మొదలగు నవి భూ సారమును వృద్ధిచేయును. — నవ్య సాయము.

పోతరాజు కాలములో ఆయనవంశము తైవులుగా వుండే వారు. రానురాను వైష్ణవము వుచ్చుకొని గోలకొండ వాటి పారు అనబడుచున్నాడు.

పాలకుల బమ్మెరరావు నువులే గురుకు అని యున్నది.

(వర్తమా వ్రాత వేంకటరమణాచార్యులు గారికి)

(బమ్మెర కావడమారములోనున్న బమ్మెరగొండయందు నివసించు ఎల్లంభట్ల రామకృష్ణకావ్యులుగారు వ్రాసినది.)

గోదావరి అనేది యుంధెన్నవద్దకు వున్నది. దీనికి నుమారు 12 అడుగు వున్నది. బొమ్మెరనుండి గోదావరికి పోవడానికి వరంగల్ మీదుగా బాటావున్నది. పూర్వంనుండి యిదేబాట.

వరంగల్ బొమ్మెరకు నుమారు 14 కోసులు వున్నది. వరంగల్లును యిక్కడివారు ఏకశిలానగరం అని అనుకొంటు కలదు.

గోదావరిని యిక్కడ వాడుక గంగా అంటారు. వర్షదినముల్లో నెల్లి స్నానములుచేసి రావటం కద్దు. పోతరాజు బొమ్మెర గ్రామంకు బయట నమీమంజూ వాడమూడుడిదెగ్గర వున్నది.

పోతరాజుగారి గడ్డి అని నాల్గుండుభములు పోతును నుమారు కండ్ (నిలువు) అంధ్రావారి వుత్తులి వున్నవి. వాటిని పోత రాజుగారు వుండేగడ్డి అని పెద్దలు చెప్పగా వినివున్నాము.

దీనికి దవరాకోజు కలిమివృక్షము దర్శకమునకు పోయ్యే అపుడు అదేమార్గం పోయి అక్షితలు మొదలయినది బ్రాహ్మణులు మొదలగు వారు నెయ్యటం కద్దు. యిక్కడ పోతరాజు అనేది గ్రామదేవత కాదు. గ్రామదేవత గ్రామము మధ్యన వుంటుంది.

దీనికి బొడ్డు గాయి అని అంటారు. దీనికి బ్రాహ్మణులు పూజ చెయ్యరు. వెనుకటినుండి పోతరాజును ప్రతిబింబ అని అనుకోవటం వాడుక. ఇటీవల వుట్టింది కాదు.

“ఏకశిలానగరంబునకు దక్షిణభాగంబున కనతిదూరం బున బొమ్మెర అనే గ్రామంబున పోతరాజు గారు” అనియేదో

నక గ్రంథం చూచిట్లు జ్ఞాపకం కలదు. పోతరాజుగారిది యిదేబొమ్మెరని మట్టుట్టువారంత అనటంకద్దు. పోతరాజు వారి కాలంలో బొమ్మెరవారనిన్ని కృష్ణదేవరాయలవారి వల్లులో నారాయణప్ప మొదలైనవారు దివాంగిరి చేకరించు కల్ల రాయభండారవారిన్ని కర్వాత ఆలంగిరి బొమ్మెర వల్లులో ఖిల్లతుపొంది నాల్గువరగాలకు దేశములు దేశ పాండ్యగిరి సంపాదించిరి. వారివంశస్థులు రామభక్తులు.

పూర్వం కనకభూధరరంధ్రులు; కాబట్టి యిక్కడ వీరాచలం అనే గ్రామంలో శ్రీరామతేత్రం వున్నది. యివును అక్షేత్ర మునకు బీజి కల్లు అని అంటారు. ఆ గ్రామం వారికి సర్కారు వారు యిచ్చినవతలు గలవిడిగొండ వరగజాలాడే కాబట్టి నిడిగొండ అనే గ్రామంకు సమీపంగ కోశేసుమారములో వుండే నెల్లుట గ్రామంలో వున్నందుకల్ల నెల్లుటవారు అని యిప్పటికి అంటావున్నారు. ఆవతలు యిప్పటికి జరుగుతూ వుండే రునుంకు అదే బొమ్మెర అనే గ్రామం వున్నా మట్టా గాయంకా కొన్ని గ్రామములు వానవంశస్థులకు కొందరికి యిచ్చి వున్నారు. జరుగుతూవున్నవి. కొందరు గ్రామములు యిచ్చు లేక గునుములు తీసుకుంటూవున్నారు. సర్కారులో వాఖిలా వున్నది. అప్పటినుండి యింతవరకు కండిన్య (కొండిన్య) సగోత్రం ఆత్మస్తుంబనాత్రిం జరుగుతూ వున్నది. పోతరాజుగారి నివాసం యిక్కడ నేనని నిశ్చయం. అందరు అంటారు. పోతరాజుగారు

భాగవతం చెప్పినట్లు వున్నది. యితరగ్రంథములు యేమి చెప్పినట్లు లేదు. యీ బొమ్మెర పోతరాజుగారిది నేలకొండపల్లెలో గుడికట్టి వున్నట్లు తెలుస్తుంది. పోతరాజు తమ వంశస్థులు అని యీ ధోరవాది ఆయన నెల్లుట నర్సింహారావు గారు యీవంశీ కులు చెప్పగా వినివున్నాను. నర్సింహారావుగారు వికారి నం పుష్ప కు గో శోజున గలిచిరి. వీరియింటిలో భాగవతంలేదు. ఒక దశకుసుంధం మట్టుకు జీర్ణం అయినది వున్నది. మేమి అడిగింది రాజాశ్రమం వీరిది కాబట్టి వీరినంగలి వాగా తెలిక వున్నది. పయన:గతులు యధార్థం కల్పితము కావు.

యల్లంభట్ల రామకృష్ణయ్య వ్రాలు.

బమ్మెరగొండ గ్రామం.

రాక్షస నం. ప్రైత కు గో ౫ (అని యున్నది.)

మైదాని కనుబంధము.

భాగవతంలో నూకుట బొమ్మెర అని ప్రయోగములు కలవు. యీ మాటకు నెల్లుట ప్రోయట అని అం కలదు.

20-3-15.

య. రా. (అని యున్నది.)

2-6 ప్రతీకాన కనుబంధము.

వై సంకతులు మేడుకూడా విని వున్నాము.

నెల్లుట వేంకటపాదయ్య

మట్టాదారు నువులే బొమ్మెర (అని యున్నది.)

(ఈ నెల్లుట వేంకటపాదయ్య అనువారు క్రమశ్రీగ్రామ మకు బమ్మెరకు అధికారులు. వీరు దోహిత్రసంప్రదాయమున నీ యాస్తికి కావంధులైరి. వీరతారగాను వీరి బాల్యమును గలిపించియు పోతరాజును గూర్చి విశేషములు కథలు తెలి యవుగాని పోతరాజు తప్పక తమవంశీకుడని చెప్పచున్నారు. య. వి. వేంకట రమణాచార్యులు. (అని యున్నది.)

(౪)

గోదావరిని గంగా అని యిక్కడివారు అంటారు. పోత రాజుగారు యీ బొమ్మెర నెల్లుట వారి వంశమునకు మూల పురుషుడని యీవంశీకులుచెప్పగా చాలకాలమునుండి వింటూ వున్నాము.

గోదావరి బుచ్చయ్యగారు బొమ్మెర నివాసం. రాక్షస నం. ప్రైత కు ౬ అదిత్య వారం (అని యున్నది.)

(గ)

గోదావరిని గంగా యని వాడుక మిక్కిలి యిక్కడ వాడుకకలదు. ఏకశిలానగర మనునది వరంగల్. శ్రతాపరుద్రియ గ్రంథంందు నాటక ప్రకరణంందు వైతాళిక వాక్యంందు “రాజ స్నేకశిలానగరాధీశ” అని సంబోధన వాక్యము చేరి శ్రతాపరుద్రి డేలిర వరంగల్ అని చెప్పవల్సింది. పోతరాజు విగ్రహము పోతరాజు ప్రతిబింబ మే మని వీరివంశస్థులు చెప్పగా వినియున్నాను.

శ్రీమాకో దిద్వాకో అమరవాది నారాయణాచార్యులు, వరంగల్ 21-3-15. (అని యున్నది.)

(౮)

“పాలకు ర్రి లయా. సోమయింగ్గ. పాదాములకు శిరణు. పురపూగ బొమ్మెర పోతరాజుకు. మీరు కోరినది ములు కృపచేసేవారట, పాలకు ర్రి నిలయా గం.” అని అనేక పదాలు ప్రతివారు చదువటం కల్ల లక్షణం లేనట్లువున్నవి. ఈ పదం వేళ్ళుగొండ నివాసితుడు చవుడరి నర్సయ్య అనే వారు చదువంగ వి వ్రాశిరి. పాలకు ర్రి అనే గ్రామం యీ బొమ్మెరకు వక యిలుకు బొత్తగా వున్నది. అక్కడ సోమయింగ్గం అనే యుక్తికు సరిమివ్యాప్యమిన్ని వారవారి తేత్రం అని నుంబ్బి వుక్తిను జర్నకూ (వున్నది) బ్రాహ్మం పాలకురి అనిపేక. ఇప్పుడు పాలకు ర్రి డి అంటారు.

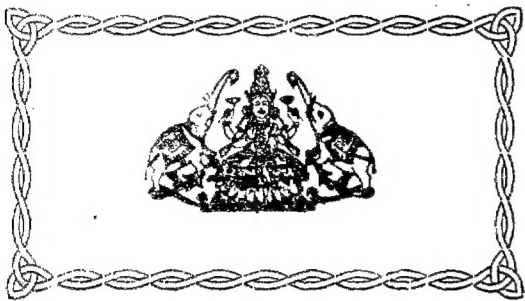
యీ దేశంలో పోలికను నూచి:య్యమాటకు బోత అను భాగవతకావడకు పోతరాజు గారివాడు “పోతరాజు బోలెలు” అని వరిహాసంగా అంటారు.

య. రామకృష్ణకావ్యి వ్రాసి (అని యున్నది.)

(ఈ య. రామకృష్ణ కావ్యిగారు, రెండవ పరి)యూ వ్రాసిన యెల్లంభట్ల రామకృష్ణయ్య గారు నొక్కట. ఈ రెండు కాగితములు కూడ వా.తన స్వహస్త లిఖితములే. పాల్కురికి సోమనాథకని వైనం జెప్పబడిన పాటకు ర్రి నివా సియే. జ. రా.) — ఆంధ్రసాహిత్యపరిషత్పత్రిక.

విషయానుక్రమణిక.

విశ్వవిద్యాలయ విశేష సభ	2
విశ్వవిద్యాలయ విశేష సభ	3
ప్రధాన వ్యాసము	4
విశ్వవిద్యాలయ విశేష సభ	4
విశ్వవిద్యాలయ విశేష సభ	5
విశ్వవిద్యాలయ విశేష సభ	6-7
విశ్వవిద్యాలయ విశేష సభ	8-9
విశ్వవిద్యాలయ విశేష సభ	10-11-12
విశ్వవిద్యాలయ విశేష సభ	13
విశ్వవిద్యాలయ విశేష సభ	14

ఆంధ్రపత్రిక

1916 నవంబరు నెల 24-వ తేదీ

సోమవారము.

విశ్వవిద్యాలయ విశేష సభ

జాబితా ప్రకారము భూతము బయల్పడుట.

తుదకు విద్యార్థులకు భంగపాటు తప్పలేదు. విశ్వవిద్యాలయ సమావేశమునాడు ఇంటర్మీడియేటు ఫల చర్చ మాత్రము విపులముగానే చేసిరి. కడపటికి నచ్చునప్పటికి వారికి కలనరము కలిగి పోయినది. తమ ప్రతిష్ఠ చెడిపోవునోమో యను భయ ముంకురించినది. ఇంటర్మీడియేటు ఫలము లలో గొప్ప లోపము ఉన్నదని అందఱును అంగీకరించినారు. ఎవ్వరు ఆ లోపమునకు కారణులైనను విద్యార్థులు కారణులను అందఱును ఒప్పుకొనినారు. కాని లోపములఫలము అనుభవించ వలసినవారు విద్యార్థులేయని మాత్రము తీర్మానించినారు. ఏమిది యేర్పర సభ్యులలో నలువదిముగ్గురు ఈ చిత్ర న్యాయమునకు సమ్మతి ఇచ్చినారు తప్పచేసిన వాడొక్కఁడు దండన నందువాడింకొక్కఁడా యువ పదునలువురు సభవారి యభిప్రాయమునకు వ్యతిరేకు లయినారు. ఏమిచిత్రము. తప్పు ఒక్కరిది యని ఒకవైపున చెప్పుచు రెండవవైపున వేరొ స్కొని దండించువారును నుదురాయని చదువరులు దిగ్భ్రామి చెందవచ్చును. మొన్నటిదిన మీ తీర్మానము చేసినవారును దిగ్భ్రామికు లొనై యే చేసినట్లు కావచ్చునున్నది. విశ్వవిద్యాలయ కార్యనిర్వాహకుల విధివిధానసాసమునకు కారణభూతులు. వారి చాకచక్యము కడుంగడు ప్రశంసనీయుము. కార్య నిర్వాహకులు విశ్వ విద్యాలయ సభ్యుల కొక నిజేతను సమర్పించిరి. దాని సారాంశము నిర్దుట మాత్రము ఇచ్చట నవసరము.

విశ్వవిద్యాలయమునాడు స్కూలుఫైనుల పరీక్షకు నిర్ణయించిన స్థానమున సంకరించుటయే తప్ప. కళాశాలాధ్యక్షులు విద్యార్థులను చేర్చుకొని స్వాతంత్ర్యమునుండ వారు ఇచ్చుచున్న విద్యార్థుల గుణగుణము లాలోచించిచేర్చుకొనినారు. అందున విద్యార్థుల కక్షిణమాన

ను తీసిందినది. తప్పున కక్షిణలనారు పరీక్షార్థులైనప్పుడు పరాజితుల నఃఖ్య హెచ్చుటలో వివేచించలేదు. 1915-16-వ సంవత్సరమున పరీక్ష ప్రశ్నోక్తముగా కలదుకాదు. పరీక్షకులు న పరీక్షార్థుల ప్రత్యుత్తరములను కఠినముగా దిద్దలేదు. ఆంగ్ల భాషాపరీక్షలో ప్రశ్నోక్తకావ్యమున్నదనుట పొంతిలేదు. విశ్వ విద్యాలయ కార్య నిర్వాహకుల వాదము అమారమిగ ఇది. దీనిలో నొక్కొక్క విషయమును ప్రశ్నోక్తము ప్రశ్నోక్తముగా వివరించి అందలి జవ విహీనత్వమును ప్రదర్శించ వచ్చును. విశ్వవిద్యాలయ సభ్యు లాపని విశేషభాగము నిర్వహించిరి. ప్రస్తుతవ్యాసమున మే మా పని విపులముగా చేయ నక్కరలేదు. విశ్వవిద్యాలయ నిర్వాహకుల ననుసరించియే విద్యార్థుల లోప మేమియు లేదనుట వృద్ధముగచున్నది. ఇదిగ నుంచి తీరవలసిన విషయము. కళాశాలాధ్యక్షులు నిజముగా నేరము చేసియున్నను విద్యార్థులను అందుకు జవ బుదారిల నొనర్చుట ఎచ్చటి న్యాయము? ఇట్టి యిట్టి కళాశాలలు పనికి మాలిన విద్యార్థులను చేర్చుకొను చున్నవి ఫలములు తగ్గిన మేము జవాబుదారీ కాజాలమని నాడే యేల విశ్వవిద్యాలయమువారు ప్రకటించి యుండరాదు? స్కూలు ఫైనలు పరీక్ష విధానము సంగీకరించుట తప్పైన యెడల ఇదివరలోనే యేలదిద్దికొని యుండరాదు! నేటి విశేష సభలో ఇంత విశేష చర్చ వచ్చు పరకును ఏల విశ్వవిద్యాలయ కార్యనిర్వాహకులు గ్రుక్క మిక్కు మ క యుండవలసి వచ్చినది? స్కూలు ఫైనలు పద్ధతి పరిమళముగా సంగీకరించుట తప్పని గ్రహించుటకు ఆరేండ్లు పట్టినది. ఈ సంవత్సర మైనను స్కూలు ఫైనలు పద్ధతిని తృణీకరింపవలసిన దని కార్యనిర్వాహకులు విశ్వ విద్యాలయ సభ్యుల కింతదనుక సలహాచేసినారా? చేయనేలేదే! ఇప్పుడేవాదమును దెచ్చుట వట్టివాదము కొరకు గాక మరి యెందులకైన నగునని ఏ బుద్ధిమంతులైనను విశ్వసింతురా? తరములుగా కళాశాలాధ్యక్షులతో సంబంధము కలిగి పనిచేయు విశ్వవిద్యాలయము నేడు కళాశాలాధ్యక్షులను దూషించిన నేమి గురుత్వముండగలదు? ఎవ్వరో కొందరు కళాశాలాధ్యక్షులు చురకనగా విద్యార్థులను చేర్చుకొని యుండవచ్చునుగాని అందరను అంత వివేకవహిను లని ఎంత విశ్వవిద్యాలయ కార్యనిర్వాహకులైనను అనవచ్చునా? కడచిన ఇంటర్మీడియేటు ఫలములను బట్టిమాడగా రాజధాని కళాశాల కొత్తాయము కళాశాలలే కదా వివేకముగల కళాశాల లగుచున్నవి. ఒక్కట 98 గురులో 60 గురును రెండవదానిలో 51 గురు 32 గురును తేరినారట! ఇతరములలో సామాన్య కళాశాలల మాట వదలిపెట్టినను కుంభకోణము కళాశాలనుండి 118 గురు పరీక్షకు పోగా 33 గురును రాజమండ్రి కళాశాలనుండి 105 గురు పరీక్షకు పోగా 15 గురును తేరినారే! ఈ కళాశాలల అధ్యక్షులును వెట్టివేంకటాయలేనా ఏమి? క్రభుత్వమువారు విశ్వవిద్యాలయ కార్యనిర్వాహకులు తమ నియమములకు నిచ్చిన గౌరవమునకు సంతసితురు కాబోలు. ఇక ఆంగ్ల భాషాకావ్యమునకు రాజమండ్రివిషయమున డైరెక్టరు గారు వ్రాసిన వాక్యమే సాత్యము. మరియొక్క విషయము కూడ ఇచ్చటనే వివరించుట మంచిది. 1915-16 చివరన పరీక్షకుపోయినవిద్యార్థులు సాధారణము

గా 1914-15 ఆరంభమున కళాశాల లో చేసినవారు ఆసంతృప్తము నాటికి అప్పుడే కళాశాలాధ్యక్షుల స్వాతంత్ర్యములు కోసివేయవలయు నను ప్రచండ చర్చలు జరుగుచున్నవి. అట్టి సందర్భములలో కళాశాలాధ్యక్షులు విద్యార్థులను కనులు మూసి కొని చేర్చికొని యుందు రనుట యసహజము. 1910, 1911-12, 1912-13, 1913-14, 1914-15 ల మొదటి తరగతి అంకెలను జూచినయెడల విషయము తేటపడగలదు. 1,285; 2937; 3034; 3,793; 4120 వరుసగా కావచ్చు చున్నవి. 1911-12 లో 1910-వ సంవత్సరపురెట్టి పునకుపైబడినది. 1912-13లో పెంపుకల మిక్కిలి తక్కువ. 1913-14 లో పెంపుకల కలదుకాని 1912-13, 1913-14 ల మొత్తము చూచుకొనినయెడల ఈ పెంపుకల యెక్కువ యనుటకురాదు 1913-14 నుండి 1914-15నకు వైన శుభివృద్ధియు ఎంతోకాదు జాగ్రత్తలేక విద్యార్థులను చేర్చికొని నప్పుడు విశ్వవిద్యాలయ పరీక్షలో కృతార్థులయినవారి దామాషా చూచుకొనుడు. 1911-12 ఆరంభమున విద్యార్థుల సంఖ్య రెట్టింపునకు మించి పోయెను. ఆ విద్యార్థి బృందము 1912-13 అంతమున పరీక్షకు పోయియుండును. అప్పుడు నూటికి 33 గురు తేరిరి. అంతకుముందటి వారు మెట్రిక్యులేషను పరీక్షలో తేరినవారిని వాదించినచు వీరట్టి వారని వాదించుటకు మాత్రము రాదు. మరు సంవత్సరమున అనగా 1913-14 న పరీక్షలో నూటికి 32 గురు తేరినారు. అప్పు డట్టి ఫలము లేమి? ఇప్పుడు నూటికి 26.3 ఫలమేమి? నాడు విశ్వవిద్యాలయ ప్రతిష్ఠ పడిపోయి యుండెనా? నాడు పడిపోయి యుండిన యెడల అంత కంటెను ఎక్కువ జాగ్రత్తతో నిర్వహించుకొనబడిన విద్యార్థులకు న్యాయము చేయుటకుగాను నేడును కొంత ప్రతిష్ఠ పడిపోయిన నేమి పుట్టి గురుగురు. నాడు ప్రతిష్ఠ పడిపోలేదనురా నేటితక్కువదామాషాకు విద్యార్థులు కాక, కళాశాలాధ్యక్షులు కాక మరి యేదో కారణ ముండవలయును గదా! ఆ కారణము పరీక్షాధికారులును విశ్వవిద్యాలయ కార్య నిర్వాహకులును గాక మరి యెవ్వరు కాగలరు? ఇకను సుదేహమే? విశ్వవిద్యాలయ కార్యనిర్వాహకులుదెచ్చిన వాదమంతయుమృషావాదము. మృషలోను సామాన్యమైన మృష కాదనుట కింకొక నిదర్శనము. ఈ సంవత్సరము ఎక్కువ విద్యార్థులను తేర్చినను లాభములేదట! కళాశాలలలో తావులేదట. విశ్వవిద్యాలయ కార్యనిర్వాహకుల ప్రతిభ నేమని వర్ణింపవచ్చునో తెలియదుగదా! కళాశాలలలో తావు ఏర్పరచుట ప్రభుత్వముపని, తమపని, దేశముపని. అది యట్లుండ నిత్యము. కళాశాలలో చేరుటకు వీలులేనియెడల అభ్యర్థి పరీక్షలో తేరుట కర్థములేదా ఏమి? ఇది ఎప్పుడు కనిపెట్టినారో గదా మా విశ్వవిద్యాలయ కార్య నిర్వాహకులు. విషయము నవ్వుకులేమో యను భీతియొక వారికి లేదు. నవ్వివనేమి. శక్తియత్రము వారిచేతనే యుండలేదా! మన ప్రతినిధులగు తుదకు వారు వలలో వేసికొని లేకపోయిరా ఏమి? అంతట విశ్వవిద్యాలయ కార్యనిర్వాహకులను విమర్శించినవారలే మన విద్యార్థులను గంగలో గలిపి వైచిరి. అదియే చిత్రము. కార్యనిర్వాహకసంఘ

పక్షపాతులు ఈ సంవత్సరము మార్పులొనర్చుట ప్రతిష్టాగోపమునియు ఏదో ఎవ్వరికి తెలియని రీతిని విద్యార్థుల గుణమును చెరుచుననియు వాదించిరి. ఎవ్వరికి తెలియని రీతి నే ఈవాదము సభ్యుల నావేశించెను. అగ్రాసనాధిపత్యము వహించిన విశ్వవిద్యాలయోపాధ్యక్షుడు సమ్మోహనాస్త్ర కౌశలంబును గనుబరచెను. న్యాయమూర్తి శేషగిరి అయ్యరుగారి తీర్మానము చర్చకు వచ్చినప్పుడు చచ్చి చెయినరాదని ఒక్క రభ్యంతర పెట్టిరి. ఉపాధ్యక్షులు లాయభ్యంతరమును నెట్టివైచిరి. చర్చ సడదారిలో నుండగా మాఫెట్ గారు లేచి ఒక సలహా చేసిరి. ఇంటర్మీడియేటుగోని కరాజములకు కారణము లరయుటకును లోపములను సవరించు విధానములను తెలుపుటకును ఉపసంఘ మేర్పడవలసినదని కోరిరి. ఏదో మేలు కలుగునని కాబోలును డాక్టరు నాయరుగారు దీనిని బలపరచిరి. వీరు చెప్పిన మాటలే వీరేయభిప్రాయముతో బలపరచినదియు తెలుపుచున్నవి.

“40,000 ను 4000 కంటె ఎక్కువ కృతార్థము కారాదకు విశ్వవిద్యాలయము విశ్వవిద్యాలయము కాదు. అట్టి విశ్వవిద్యాలయమును ఎంత ద్వితీయ తుదిచివరివరకు నుంచిన అనునవి వీరేకడపటి మాటలు. ఇందువిషయమై వీరికిని హంటరుగారికిని వాగ్వాదముకూడ జరిగినది. హంటరుగారు మీ శిష్యురాయుటలచెప్పిన దని యడిగిరి. మీ కార్యనివేదకమే తెలుపుచున్న దని డాక్టరు నాయరుగారు ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి. న్యాయమూర్తి అబ్దుల్ హిముగారు కూడ ఆంగ్లమున నింత హెచ్చు పాండిత్యము కోరుట దయావిహీనత్వ మనుచు డాక్టరు నాయరుగారికి తోడ్పాటు సూచించిరి. కాని సతీశ్ గారు ఏమో రానున్న దని వాసనపట్టి మాఫెట్ గారి సవరణ సక్రమమాయని ప్రశ్నించిరి. ఉపాధ్యక్షుడు అది సవరణ కాదనియు క్రొత్తయువక్రమమేయనియు న్యాయమూర్తి శేషగిరి అయ్యరుగారి యువక్రమమున నిది యొకభాగముగా నెంచదగినదనియు చెప్పుచు మాఫెట్ గారి యువక్రమము సక్రమ మని నిర్ధారణచేసిరి. పిదప ఈ యువక్రమము ఈ సంవత్సరఫలముల కన్వయించునాయని ఉపాధ్యక్షులు అడుగగా ముందు పరీక్షలకు మాత్రమే అన్వయించునని మాఫెట్ గారు నుడివిరి. ఉపక్రమము సక్రమ మని తాము తీర్మానించినందున ఉపాధ్యక్షులు సమ్మతులు పీఠీకొన నుద్యుక్తులైరి. మాఫెట్ గారి తీర్మానము లుంగీకృతమయినయెడల న్యాయమూర్తి శేషగిరి అయ్యరుగారి తీర్మానము ముందుకువిరుద్ధింపనిత్తురా ఎరుకపరచవలసిన దని ప్రానుగారు ప్రశ్నించిరి. ఇందుకుపాధ్యక్షులు సరియైన ముత్తరము చెప్పలేదు. తాత్కాలికముగా అలాచనయం నుండునది మాఫెట్ గారి యువక్రమ మని మాత్రము నుడివిరి. ఆ సందర్భములలో సభ్యు లేమి చేయవలయును. కొందరు సభ్యులు కార్యనిర్వాహకుల వాదములలో చిక్కుకొని ఏదో యము గతించునని భయముచెంది ఈ యువక్రమమునకు ఖోజైనను మరొకొందరు ముందువ్రేన విచారణజరుగునగాక యని మాఫెట్ గారి తీర్మానమునకు సమ్మతు లిచ్చిరిని సమ్మతమన్నాము. వెంటనే శేషగిరి అయ్యరుగారి తీర్మానమువిషయము గతి యేమి యగు సమస్యపై శిశు సెను. ఉపాధ్యక్షులవారు దానికి

అంతమే గతయని చర్చనంతయు నాపివేసిరి. విశ్వవిద్యాలయ సభ్యులు భ్రమలో పడినో లేదో చదువరులు సులభముగా గ్రహింపగలరు. న్యాయమూర్తి శేషగిరి అయ్యరుగారి తీర్మానము గతించినదా? జీవించియున్నదా? ఉపాధ్యక్షుల నిర్ణయము శాసన బద్ధమా? శాసన వ్యతిరేకమా? కార్యక్రమమును నడుపుటకు వారి కధికారము కలదు కాని చర్చకు ఇష్టానుసారముగా అంతము చేయుటకు వారి కధికారము మున్నయట్లు కానరాదు. ముందు సంవత్సరమునకు ఉపసంఘము ఏర్పడినంత మాత్రముచేత ఈ సంవత్సరమే మియు చేయరాదని యర్థముకాదు. శేషగిరి అయ్యరుగారి తీర్మానముపై సమావేశము వారు అభిప్రాయము ఇయ్యనేలేదు. అభిప్రాయ మియ్యనంత కాలము ఉపాధ్యక్షులు అడ్డుపడుటకు వీలు లేదు. కాబట్టి విశ్వవిద్యాలయ సభ్యులు ఈవిషయమున చర్చ జరపి సక్రమచర్చను పునరుజ్జీవింపజేయవలసి యుండును. తగినపని జరుగున గాక యని కోరుచున్నాము.

శ్రీ శేషమూలైన వేంకటగిరి మహారాజులుంగారు.

మహారాజా వెలుగోటి శ్రీరాజా సర్ గోపాల కృష్ణయ్యచేంద్ర బహద్దరుగారు కడచిన శనివారమునాడు ఆకస్మికముగా వరంగల్ ప్రాప్తి నందిరిని వ్రాయుటకు మిక్కిలి చింతిలుచున్నాము. వీరు వెంకటగిరి సంస్థానాధీశ్వరులుగ ముక్కుది యెనిమిది సంవత్సరములు రాజ్యపరిపాలనము చేసినవారు. బహుభాషసంవత్సరమున జన్మమంది ఈ శ్వరసంవత్సరమున సింహాసనానీచు లైనవారు. చిరకాలము ఆంధ్రవాఙ్మయపోషణము చేసి ప్రసిద్ధి కెక్కినవారు. సంస్కృతాంధ్రసాహిత్య ప్రవీణులై ఉభయభాషా పండితులకప్రతిమా నాశ్రయ మొసరినవారు. కృతికర్తలును కృతిభర్తలును నై తనరారి తమ పాండిత్యమునకు ప్రత్యేకప్రతిష్ఠ గడించినవారు. గోపీ నాథ రామాయణ శిశు పాల వధ లు వీరి కాచంద్రార్కయశంబునించు గ్రంథరాజంబు లై తనరారుచున్నవి. గోపాల కృష్ణ యాచేంద్రులవారు ప్రాచ్యపద్ధత్యుపాసకులు మాత్రమే గాక వాఙ్మయప్రపంచమున నూతనపద్ధత్యనుకూలురును గూడ ననుటకు ఆంధ్ర సాహిత్య కరిషత్తు నిదర్శనంబై యొప్పుచున్నది. శ్రీరాజా జేంకట సూర్య రావు బహద్దరుగారి తోడం గూడ గోపాలకృష్ణ యాచేంద్రులవారు ఆంధ్రసాహిత్యపరిషత్తును స్థాపించినవారని మేము ప్రత్యేక మాంధ్రాగకమును హెచ్చరింప బనిలేదు. లక్ష్మీ సరస్వతుల కటాక్ష విశేషంబులకు పాత్రుండైన ఈమహారాజ మహారాజనే యని గర్వపడు ప్రకృతి కలవాడు గారు. ఒక్కపర్యాయము వారి దర్శనము చేసికొనినవా రెల్లరును వారి నిగర్వ శిరోమణిత్యమును ప్రశంసించక యుండజాలరు. ఒక్కపర్యాయము సాహిత్యవిషయములను వారి తో ముచ్చటించినవారు వారి నిష్కల్మషత్వమును మెచ్చక వెనుకకు దిగుజాలరు. గోపాలకృష్ణ యాచేంద్రులవారు పత్రికా ప్రపంచమునకును మేలొన గూర్చి వారు. ఆంధ్రప్రకాశికా పత్రికకు కార్యాలయం బొసంగి మన్నించినవారు వీరే. సాహిత్యప్రియులు విద్యాప్రియులుగ నుండుట సహజము. వేంకటగిరి మహారాజులుంగారి విద్యాలయములే వారి విద్యాప్రియత్వమునకు నిదర్శనము లై యున్నవి. లక్ష్మీపుత్రులును సరస్వతి ప్రసాదముగలవారును విద్యాప్రియులునైనవారు

వ్యాయామప్రియులుగ గూడ నుండుట యిక్కలమున అరుదు. ఆ యరుడైన గుణము వీరియందు మూర్తీభవించి యుండినది. అదియే తుదకు వీరికి మరణమును గూడ తెచ్చిడి. ఆలలనిన వేలలనిన వీరికి పండువు. వేలకుపోయి యుండియే మొన్నటి దిన మొక యాకస్మికమునకు లోనై వీరు పరలోక గతు లైరి. ఆంధ్రమాత తన పుత్రరత్నమును గోల్పోయినందులకు దురపిల్లక యుండిజాలదు. మహారాజులుంగారి ఆంధ్రసాధకులు అంతటి మహదాశ్రయంబు తమ్ముకు వీడి చనినందులకు వగం బొగులుదు రనుట తక్కుము. మహారాజులుంగారి పుత్రులకును సోదరులకును కుటుంబమునకు సానుతాపమును దెలుపుచు గోపాల కృష్ణయ్యాచేంద్ర బహద్దరుగారి యాత్మకు శాంతి యగుంగాక యని ప్రార్థించుచున్నాము.

తెలకు మహాశయనిమిత మరియొక కేసు.

కేటి తంత్రివారలలో నొక్కటి దిక్కుచుకొలుపునని కలదు. బొంబయిపోలీసు డిప్యూటీపోలీసు ఇన్ స్పెక్టరు జనరలు గారు తెలకుమహాశయనిమిత నొకదావామేస్త్రీటువద్దవాఙ్మయ చేసినాడు. తెలకు మహాశయము రాజమాషణ మట్లాడుచు వ్వాడట. స్వపరిపాలనోపన్యాసమున నీ నేరము చేసినాడట! నేర మితడు చేసినాడని లేదాయను తీర్మానము న్యాయస్థానము లోలేలవలసియున్నది. మేము విచారించజాలము. విచారించుటకు మాకధికారమును లేదు. విచారణ 28 వ తేదీకి చేయబడినది. రాజమాషణకు సంబంధించిన 124 ఎ. శెక్కు ను క్రింద విచారణపెట్టబడలేదు. క్రిమినల్ ప్రాసీజరుకోడు 108-110 శెక్కునలక్రింద సర్వీస్ గ్రేడుగాను ధరావత్తు పుచ్చుకొనుటకై చర్య జరుగనన్నది. ముందేమి జరుగునో చెప్పజాలము. కాని బొంబయిలో ప్రభుత్వాధికారులు 80 నిరోధక కర్షకు లకలంబించి స్వపరిపాలనాదోషకర్తలనొక్క మూ యొంగ నున్నారనుట ఇందులక నూదిరిమరుచున్నది. విల్లింగ్డను ప్రభువు హార్డింజిప్రభుకాలమున నుదారుడు. మల్లుకు ఫర్షుప్రభువు హార్డింజిప్రభుకర్షకుని సనసరింతు నని వాగ్దానము చేసి యున్నాడు. అనీవీసెంటు గారియెడల బాంధ్యుడ యుత్తరుజేలేయెడల మేము నేటివారైన నమ్మియేయుండజాలము. ఇప్పటికిని సంపూర్ణముగా నమ్ముటకుమాకు చునాభ్యుక్త యున్నది. మల్లుకుఫర్షుప్రభువు గారి కధర్తి హార్డింజిప్రభువు ననుసరణముకాదని తలంపవలసినప్పుడు కష్టముగానున్నది. మల్లుకు ఫర్షుప్రభువు ఈకష్టమును బావుడు కేమి ఇంకనుమాడవలసి యున్నాడు.

రహస్య విచారణలు

మెసపాటేమియు దాడకలలులకడ యధికార్య నిర్వహణమున మహాశయము కలిగిన కనుట అంగీకృతమయి యున్నది. కాని విషయమున కొంతకాలముగ ఆంగ్లరాజ్యాంగ సభలలో విచారణ జరుగుచునే యున్నది. ప్రత్యేకము బహిరంగ విచారణ యవసరమని తలంచినవారు కొందరున్నారు. కాని కాలమునకు బద్ధులై ఎవ్వరును గందరగోళము కల్పించలేదు. కుములుయందు సంకేదంబుల ర్పిత్తిరవదుట ప్రభుత్వమువాడు రహస్యముగా విచారణలు నడిపించుటకు తీర్మానించినాడు. విచారణ సభికారులు ప్రత్యేకము రాజ్యాంగ సభోపసంఘములుగా నుండరు. కాని ఆ యధికారులలో ఆంగ్లరాజ్యాంగ సభల ప్రతినిధులును, ఆస్ట్రేలియా ప్రతినిధులును నుండరు. ఈ మాటలు ఆస్ట్రేలియా మహారాజు 20-వ తేదీని పత్రికావి. దార్ద సన్మన్ ఆస్ట్రేలియా వారలో గూడ మన వైస్రయము పో సమాసభ్యాపిని గాంచినది. మెసపాటేమియులో పోతుజెట్టి నైస్య మంతయు మనకే. కాని విచారణంపుములోనికి ఆస్ట్రేలియా ప్రతినిధికి మాత్రము ప్రవేశమున్నది. మన ప్రతినిధిమాట తలపెట్టినవాడే తడు. ఇది విచారణప్రభుత్వమా?

సర్ డగ్లస్ హేగ్ గారి ప్రకటనము.
అండక, జూలై 28— పోజీయేసుకు పాగ్లంతమున కుము నుండుట సాగుచున్నాడు. గిల్కంబు పోజీయేసుకు లకు మధ్య తీర్పుకు ముగ్గు జరుగుచున్నది.

బండను, జూలై 21—ఇటీవల జరిగిన అడవియంధ్రులకు గూర్చి “ఔము” కృత్రికాని లేఖకుడొకడు కాగితమును పంపాడు. ఇతని పురుషులు ఈ అడవులను 18వ శతాబ్దము తన స్వాధీనమున నుంచుకొని వానియందు కందకము తేర్చుటకొని చుట్టునున్న చెట్లు అవశంతులగుటచే, 40 అశువులతోను గుంటులకు త్రొక్కి, కృత్రిమాలును బలపఱచిరి. అడవులను చుట్టును గుంటులను చేసి, కాని ఈ ధీరంగుల చెట్లను నేలగుచ్చి, గుంటులను నిర్మించి పూడ్చి నేసినవి. గుట్టలను నేలపట్టును చేసినవి. ఇతరులు ఆ గుట్టల కేతువుల సరస్థిరంగులను నేలకు దిగివేసి వావులున్నవి. ఈ అడవులందరినూ యంధ్రులు తీర్చి నాకా జఘ్ఠులనున్నది. యకరమునుండి, 200 యకరములదూరమున వుండుచియున్న అడవులు 20కి పైగా మాకు సాగింపవలెనని.

తొమ్మిదవ పాఠము. సాంకేతికత పునరుద్ధరణ. పాఠ్యపుస్తకములను సాంకేతికత రుద్ధిస్తోంది. పాఠ్యపుస్తకములను సాంకేతికత రుద్ధిస్తోంది. పాఠ్యపుస్తకములను సాంకేతికత రుద్ధిస్తోంది.

దేశీయ తంత్రీ వార్తలు

(మా స్వకీయ విశేషముల వర్ణనము)

సింలా

రాజప్రతినిధిగారికి వచ్చిన యుద్ధవార్త.

సింలా, జూలై 22:—ఈ 20-వ తేదీన ఈ క్రింది తంత్రీ వార్తను హిందూ దేశ కార్యదర్శి రాజప్రతినిధిగారికి పంపిరి:—
అంగ్ల రంగము.

జర్మనులు దిగ్విజయవారికి ప్రతిగా విజృంభించి ముందుకు సాగిరి. ఇది వారి ప్రయత్నములు విఫలమయ్యెను. ఈ యుద్ధమునందు జర్మనులకు సహాయము క్రొత్త పటాలములు జచ్చెను. 18-వ తేదీ సాయంత్రము 5-30 గంటలకు జర్మనులు తమ ప్రభుత్వ ప్రయత్నముచేసి ఫిరంగి యుద్ధము నలిపిరి. రాత్రి యంతయు దెబ్బిల్లి అడవియందు యుద్ధము కడు తీవ్రముగా నుండెను. విశేష నష్టముతో జర్మను లెట్లెట్లో పోరి దెబ్బిల్లి అడవియందు కొంతభాగమును స్వాధీనము చేసికొని లాగి వాలుకు ఉత్తరపు మార్గము ప్రకటించగలిగిరి. కాని 19-వ తేదీన ఆ స్థలములందు చాలభాగమును మేము మరల జయించితిమి. జాట్లబాట్ మైదానమునందు శత్రువులు మమ్మకు ప్రయత్నములు నలిపి విఫలమయ్యెరి. గిల్గాంటులుండి శత్రుసేనలు వచ్చుచుండగా దిగ్విజయవారి అగ్ని కర్షణము వారి గావీర్యమును మొత్తముమీద జర్మనుల విశేష ప్రయత్నములవలన ఫల మేమియు గలగలేదు.

పరామ రంగము.

పరామ రంగమునందు విశేషము లేమియులేదు. సోమ నదికి దక్షిణమున పరామవారు కొన్ని శత్రుకందకముల వాక్ర మించుకొని, ప్లాటరంగమునకు తూర్పున కొంతమందికుత్తిరి. సోమనదికి రెండు ప్రక్కలను కలిపి వర్షము తీవ్రముగా నురి యుచున్నది.

రమ్య రంగము.

రమ్యరంగమునందు మార్పుమియులేదు. రమ్యనదీతీర ప్రభుత్వ కార్యకర్తలకును సాగుచున్నది. జల్లొనికా, జులీనాచుక్క ప్రదేశములందు యుద్ధము జరిగెను.

ఇటలీ రంగము.

వెనూచియో పర్వతమునకు శత్రువుల ప్రయత్నము లన్నియు విఫలము లై:వి. పోనాలోయందు ఇటలీ వారు ముందుకు సాగుచున్నారు.

కురుక్షేత్ర రంగము.

రమ్యనది ప్రాంతమునకు శత్రువులను, లైబర్లుకు పశ్చిమమునకు రమ్యనది జనమందును ముందుకు పోవు చున్నారు.

కడిచిన 8 వారములలో జరిగిన ఫలము ననుసరించి మే ప్రస్తుతయుద్ధము సాగుచున్నది. బాగుగా తీర్చిదైన మనస్సెని కుల ముందట జర్మనుల పని సాగుటలేదని సోమయుద్ధము వలన తెలుపబడుచున్నది. సోమనది తీరమునను దక్షిణ మునను దిగ్విజయవారు జయించిన స్థలము జర్మనులు 5 మాస ములలో ద్వైవరంగమున జయించిన స్థానముకంటె ఎక్కువ బలవంతమైనదియు ఎక్కువ విస్తీర్ణముగలది యనె యున్నది. దిగ్విజయవారు పరామవారును జర్మను పంతులను భేదింపఁ గలుగుచున్నారు. మనసేర శత్రువులకంటె బలవంతమై:ది. శత్రువుల బలమునంతటిని మనము పీల్చివేయుగలము. వారి ప్రయత్నములకు గుంట్లచేయుగలము. జర్మనుల ప్రయత్నములకు సలపవచ్చును. వారివలన వారికే నష్టము గలిగి యుద్ధము త్వరలో ముగియగలదు.

మొసపాటేమియూ

సింలా, జూలై 22:—మొసపాటేమియూలోనిపుడు చల్ల గాలి వీచుచున్నందున బడిమి చాల తగ్గినది.

హిందూ దేశపు నిలువసేన ఉద్యోగులు

హిందూదేశపు నిలువసేనకొరకు 20 ఉద్యోగులను కూర్చుట్టిన ప్రభుత్వము వారు రహస్య నిచ్చిరి. వీరిలో 7 గురు సివిలు సర్వీసునకును, 8 పోలీసు సర్వీసునకును, 2 జబ్బిక్ వర్కులకును, 2 ఫార్మెన్టు కాలకును, విద్యాకాలకును నియమించ బడుదురు.

రైలువే సంఘములసభ

రైలువే సంఘముల సభ ఆగ్రేబరు 16వ తేదీన సింలా నగరమున సమావేశ మగును.

మద్రాసు

మెట్టాక్ స్వరణ చిహ్నము

రాజమహేంద్రవరపు సభ

(మా స్వకీయ విశేషముల వర్ణనము)

రాజమహేంద్ర జూలై 22:—విస్తీర్ణ సాయంత్రము 5-30 గంటలకు కాకినాడ వాస్తవ్యులగు యశోదేశ్వర శేషగిరిరావు పంతులుగారి యాజమాన్యము కింద కీర్తి కేసులయిన ఇ. పి. మెట్టాక్ వార గారియందు తమ కృతజ్ఞత తెలుపుటకు విద్యా ర్థులును మా పురపాలకుల సర్వకళాశాలలో జోకనభ గాదిం చిరి. మెట్టాక్ వార గారి సంతానమునకు తమ సానుభూతిని పంపు నిమిత్తముక తీర్మానమును, దొరగారి శాసనము చిర కాలము ఆంధ్రదేశమున విజృంభింపుటకు మదితీరిని చందాలను వకూలు చేయుటకు మదియుక తీర్మానమును జేసిరి.

నైనిక సహాయము

ఉదకమండలము జూలై 22:—రణరంగమునండి వెల్లింగ్టు మున్నగు ప్రదేశములకు వెల్లింగ్టు గాయములు తగిలి నట్టియు రోగవడికట్టియు నైనుకులకు సౌకర్యములను సమ కూర్పు నిమిత్తము జనరలువై రీగారికి చెప్పి పురి యుద్ధనిధి ప్రైలకాలివారురకు 1000 లు పంపిరిని వెల్లింగ్టు ప్రభుత్వ గారు ప్రకటించిరి.

బొంబాయి

నియోజనము రద్దు చేయబడుట.

పూనా, జూలై 22:—సంఖ్య 450 జన మహమ్మ దీయులు ఇబ్రహీంజీ ఆదాజీ ఫీరభాయిగారిని బొంబాయి కానసభలో కభ్యునిగా నియోజించిరి. ఈ నియోజనము నందు ఇబ్రహీంజీ మహమ్మ జాఫరు గారికి ఫీరభాయి గారికంటె వోట్లు కొంచెము తక్కువగను తక్కిన వారందరికంటెను హెచ్చుగను వచ్చినది. బొంబాయిలోని జామ్నగరు నివాసులు వోట్లచ్చినవో అచటి మహమ్మదీయు బాలికాపాఠశాలకు 2 వేల రూపాయలను విరాళ మిచ్చెనని పీరభాయిగారు ఆశ చెట్టి వోట్లకు సంపాదించినందున నియోజనము చెల్లగూడదని జాఫరు గారు రాజీపించిరి. బొంబాయికొరకునువారు ఆ ఆశ్చర్యమును స్థిరపరచిరి. కావున నియోజనపరదగోతవారు ప్రజోపయోగకరములగు ప్రతిష్ఠాపనములకు విరాళ మిచ్చెద మనటగూడ నియోజనమునకు చెరువేయని దీనివలన నిధారణ మగుచున్నది.

“తాతా అయిరను స్టీలుకంపెనీ”

ఏజెంట్లు కమిషనును హెచ్చింపవలె ననిరి. మూలధన మును మూడుకొట్లు చేయవలె ననిరి. ఈ రెండు ఎక్కిమును వాటాదారులందరు శాఖాధిపతులుచున్నారు. ఏజెంట్లు కమిషను మొత్తము 50000 రూపాయలకంటె హెచ్చుగా ముట్ట గూడదు ఇప్పుడు వారికి 100-కి 5 వంతున కమిషను ఇచ్చు చున్నారు. వారికను హెచ్చుగ నియోజనమని కోరిరి. అందు లకు ఈనెల 27-వ తేదీ గురువారమునా దొక కభ్య జరిపి నిర్ధారణ చేసెదరు.

సాల్వేజ్ మెయిలుస్టీమరు

ఇంగ్లండుకు 176వ తేదీ తపాము తీసికొని పోవుచున్న సాల్వేజ్ అను స్టీమరు ఈనెల 21వ తేదీన ఏడేకరేవు చేరినది

“వై బరు” అను స్టీమరు.

బొంబాయినుండి 8 వ తేదీన బయలుదేరిన “వై బరు” అను స్టీమరు 22 వ తేదీన మార్సేయి చేరినది

ఇంగ్లీషు మెయిలుస్టీమరు.

ఈనెల 7 వ తేదీన లండనునుండి బయలుదేరిన “గార్డర్” అను మెయిలు స్టీమరు 22 వ తేదీన పోర్టుబ్లెయ్ చేరినది. దీనియందు 18 వ తేదీ ఇంగ్లీషుకలము గలవు.

మొసూరు

బెంగుళూరు బాంకి అపీలు.

బెంగుళూరు జూలై 22:—బెక్కలా కంపెనీ యజమాని డాక్టరు మిశుభర్తగారు పోష్టురు అను నదిని ఆ కంపెనీ కికి మేనేజరుగానియించి పారాప్రెగ్మియాని నిచ్చిరి. ఆ మేనే జరు తన భీమాను ఆ పారాప్రెగ్మియామాకు బాంకివానికి కుదున బెట్టి రు 8000 లు బయలు పుచ్చుకొనెను. వారు భీమానుబట్టి రు 842 లు వసూలు చెట్టుకొనిరి. మిగతా సామ్యులలో రు 2814 లకు మిశుభర్తగారిమీద దావాచేసిరి. జిల్లాజడ్జిగారు ఆ దావాను ప్రోత్సహించిరి. అందుమీద బాంకివారు రెసిడెంటు గారి ఎదుట అపీలుచేసిరి.

బంగాళము

ఆయిల్ కంపెనీ ఆవరణమున నిష్పంతుకొనుట.

కలకత్తా జూలై 22:—బజ్ బజ్ వద్ద ఏషియాటిక్ టెల్గ్రాఫియం కంపెనీ ఆవరణమున మధ్యాహ్న సమయమున ఒకచోట నిష్పంతుకొనినది. మాటువేయ ఇనుకకాడ మానె తొట్టిమీదపడి అది పోయిటలన అగ్ని కలిగినది. పనివారు త్వరగా తట్టలతో ఇనుక తెచ్చి దానినైవేసి నిష్పంతుచల్లార్చిరి. ఇనుక త్వరగా వేయబడుచున్నందువలన అగ్ని ప్రకృతము ఇండ్లో బర్మాకంపెనీ ఆవరణమునకు పోలేదు. నిష్పంతు కొనినచోట వసారా చివరభాగము భ్వంసమైనది. మానెనిపు మరలన్నియు విరిగి చెడిపోయినవి. మానెయొ చాల నష్ట మయ్యెను. 15 నుండి 20 వేల రూపాయలవఱకు నష్టము కలిగినదని మదింపు చేయబడినది.

డిల్లీ

డిల్లీ వార్తలు.

డిల్లీ జూలై 22:—శరీ బాద్లివారము, లోగార్డు 20 వ తేదీన డిల్లీయందు నూతనగర్, ప్రదేశమును జూచిరి. వ్యసాయకుల కనుమలనుగునంత దర్శముచేసిరి. గో ధుమలధరయంకకు ఎక్కువగానున్నది. 22 వ తేదీన దానివెల రూపాయికి 10, 10½ నేర్లు యునువానదికి వరదలవచ్చి కల్ల ప్రదేశముల నిండపొయియున్నది.

బరౌ

సామ్రాజ్య కానసభ

బర్మాకానసభ ప్రతినిధి

రంగూను, జూలై 22:— బర్మా కానసభయందలి ఆసభికార సభ్యులందఱు ఆవరణిర్ యు, బాట్లాగారిని మఱుల సామ్రాజ్య కానసభ సభ్యునిగా నెన్నుకొనిరి.

ఇటలీ

ఇటలీవారి విక్రమము.

రోమ, జూలై 22:—రాయలు కనుమరు ఇటలీవారు వశపరచుకొనిరి. వాలోకు కొండల పూర్తిగా వశపరచుకొనిరి. మరికొన్ని విజయములనుగూడ బడసిరి.

గాయపడిన ఇటలీ డిప్యూటీ ఆస్టియావారు ఉరిదీయట.

సిక్కుల బెట్టిస్టి అనునతడు (టెంటులో ఆస్టియా డిప్యూటీగానుండెను. అత డిప్యూ ఇటలీవారి వత్తుమున పోయి చుండె. మాంటీ కాల్వొయెద్ద నతనికి ప్రాణాపాయ కరమగు గాయము తగిలినది. అట్లుపడినప్పుడు చావనున్న వానిని ఆస్టియా నైనికోద్యోగులు కొనిపోయి ప్రత్యేకముగ నురి యవారిని తంత్రీవార్త నిచ్చి పిలిపించి ఉరిదీసిరిని తెలిసినది.

ఇట్లు శత్రువుల తిరిగి మరిదీసిగదులకు రోము నగరమున నేడు ప్రజలు గుంపులు గూడి “సిక్కుల బెట్టిస్టి దేశముకొరకు సాగిణముల నిర్మించెను. మాంతకుల సంతమొందింపుడు” అని కేకలుచేయుచు పిడుగువెంట తిరిగిరి. మేమునుగారును చాలమంది పోర్టునెరదురు డిప్యూటీలును ఉపద్యసించిరి. శత్రువులు చాల ఘాతుక కృత్యములను చేసిరి గాన దొరతనము వారు జర్మనులవై యుద్ధమును ప్రకటించరలెను. శత్రుదేశముల వారిని నిర్బంధించవలెను. వారి సామ్రుకు వశపరచుకొనవలెను, అని వారు నడిచిరి.

ఇటలీవారు తక్కినవారిని గూడ శత్రువులలో చేర్చుట.

1915 సంవత్సరము జూలై నెలలో ఆస్టియానుగూర్చి ఇటలీవారు చేసిన కావనము తక్కిన శత్రుదేశముల కన్నింటి కిని గూడ నిపుడు వర్తింప చేయబడినది.

జర్మనీమీద యుద్ధమును ప్రకటించుట.

ఇటలీవారు కొద్దిగోజులలో జర్మనులవై యుద్ధమును ప్రకటించెదరని బెట్టిసునుండి తంత్రీవార్తలు వచ్చుచున్నవని ఆ మెప్పరుడం విలేఖు “ఎక్స్ ప్రెస్” పత్రికకు వార్తినెను. ఇటలీ వారికిని మిత్రులందరి వారికిని నెయ్యియత్సోగో మరింతదృఢ మగునని రోమునిశ్చయము సిక్కులబోసిల్లి గారు చెప్పిరిని డెయి లీటెలిగాపు పత్రిక వార్తినెనది.

చాల శ్రేష్ఠమైన ముక్కుపాడి.

పలము 1-కి రూ 0-1-8.	పీతే 1-కి 8-0-0
సుగంధ ముక్కు పాడి	
బుడ్డి 1-కి 0-4-0	డబ్బా 1-కి రూ 2-0-0
కే. పొన్నురంగ మొదలియారు,	
(253) ముక్కుపాడి వ్యాపారులు,	
పోస్టుబాక్సు నెం. 175, మద్రాసు.	

THE GREAT WAR.

Extensive Russian Operations on Riga Front.

RUSSIAN ADVANCE ON HUNGARY: STEADY PROGRESS.

General Hindenburg Suffers Colossal Casualties.

ITALIAN DEPUTY HANGED: INDIGNATION AGAINST AUSTRIANS.

HOSTILE AIRCRAFT ATTACK ON SUEZ: FEW CASUALTIES.

CHARGE OF SEDITION AGAINST MR. TILAK: PROCEEDINGS BEFORE POONA MAGISTRATE.

[Reuter's Agency.]

Great Britain.

Vessels Sunk.

LONDON, July 23. The Danish Motor vessel "Samsø" has been shelled by a submarine and has been towed into Tyne in a water-logged condition. The Swedish sailingships "Juno" and the Norwegian sailingship "Sams" have been sunk.

North of Scotland. Declared Military Area.

LONDON, July 22. Scotland northward of the line from Loch Aish to Inverness inclusive has been declared special military area. Apart from the ordinary inhabitants of it and of adjacent areas visitors will not be allowed without the permit of the commandant and railways may not book passengers not provided with the permit.

The "Discovery" Ready to Sail. Relief to Shackleton Party.

LONDON, July 23. It is officially announced that Government has decided to despatch the Hudson Bay Company's ship "Discovery" especially built for Antarctic exploration, which has been placed at the Admiralty's disposal to relieve the members of the Shackleton's Expedition stranded on Elephant Island if they are not rescued before, the "Discovery" which is fitting out at Devonport, is ready to sail. Lieut. Commander James Fairweather, an experienced ice-master, has been appointed to command the vessel.

The New Army Council. Its Constitution.

LONDON, July 23. The new Army Council has been formed, with Mr. Lloyd George as President, and Lord Derby as Vice-President. The other members are: Generals William Robertson, Cowans Macready, David Henderson, Von Donop and Robert Whigham, and Mr. H. W. Forster.

GIGANTIC WORK IN MUNITIONS FACTORIES.

Correspondent's Tour.

LONDON, July 23. Reuter's special representative has visited the munitions and shipbuilding centres and naval bases in the United Kingdom, and witnessed the gigantic work Great Britain is performing in the Allied cause. For instance, he steamed the whole morning along the river through a famous shipbuilding centre. Both banks were lined with warships and merchantmen of all sizes and kinds, all being constructed at a double rate previously regarded as not possible. The warship, dimensions, speed and gunpower must not be hinted at, and no description can be given of the mysterious vessels hidden behind canvas screens. He saw also most of the ships damaged in the battle off Jutland, including the "Warspite," which the Germans claim to have sunk, repaired and ready for sea.

£ 450 Millions for the War.

LONDON, July 23rd.—A supplementary vote of credit of £450 millions for the war is officially announced.

Pensions After the War. Deputation to Mr. McKenna.

LONDON, July 23. Mr. McKenna to-day informed a deputation of municipalities that a grant of £6 millions had been placed at the disposal of the statutory committee on pensions after the war in addition to £1 million already granted. Further amounts should be the result of voluntary subscriptions, not taxation, as urged by the deputation. The Government were spending £80 millions yearly on separation allowances and pensions, and the sum was growing weekly.

The Troop Train Tragedy. Matter Under Investigation.

LONDON, July 23. In the House of Commons, Mr. Chamberlain, in reply to Mr. Astor, read telegrams from the Viceroy, dated the 15th and 19th June and the 15th and 20th instant regarding the troop train incident, stating that the train carried three medical officers, two second-class carriages fitted as hospitals with fans, a coffee shop and a good supply of ice, and there was no over-crowding. The matter is being investigated, and a full report will be issued as soon as possible.

School of Oriental Studies.

A New Governor.

LONDON, July 23. Sir Mortimer Durand has been nominated Governor of the School of Oriental Studies by the Royal Asiatic Society in succession to Lord Reay, who has resigned on account of his frequent absence from London.

A Salvation Army Wedding.

LONDON, July 23. General Booth has solemnised a marriage between Major Hugh Sladen and Capt. Motee Booth-Tucker, daughter of Commissioner Booth-Tucker. A number of Indian members of the Salvation Army were present.

The Kitchener Fund.

LONDON, July 23. The Kitchener Fund now amounts to 60,000 sterling. Queen Mary has given 250/-; Queen Alexandra 250/- and Lord Landsdowne 100/-.

Rev. Frank Woods, Vicar of Bradford has been appointed Bishop of Peterborough.

France.

TERRIBLE WOODLAND FIGHTING.

British Progress.

ALLAHABAD, July 23. LONDON, July 22nd.—The correspondent of the "Times" endeavours to convey an impression of the recent woodland fighting. The enemy have been in possession of these woods for a period of eighteen months and have run trenches across them, fixed barbed wire entanglements from tree to tree, constructed dugouts forty feet deep and strong positions at corners. Other advantages of his position are the drives for forestry purposes which run through the woods, but our guns have invariably smashed down trees in all directions and ploughed the earth into pits and ridges. The chief difference between the ridges and the remainder of the wood now is that the former are more easily swept by the enemy's machine-guns. Fighting in these woods is always terrible. Nevertheless, we have cleared out over a score of them from half an acre in extent.—"Pioneer" special cable.

Object of German Counter-Attacks. Gaining Time for Defence Preparation.

ALLAHABAD, July 23. LONDON, July 22nd.—A Press correspondent at the British front expresses the opinion that the German counter-attacks are not made in the hope that they will succeed in recovering or holding anything the enemy has lost. Their object is rather to gain time for the preparation of new defences further back. The correspondent in question and other correspondents at the front highly praise the conduct of certain London regiments, including the Queen's Westminster, the London Rifle Brigade, and the London Scottish on the extreme left of the original advance near Gommecourt. Our men broke through successfully, but neglected to clear up the dugouts whence the enemy emerged with machine guns, which he succeeded in bringing into action. These, together with the German curtain fire, prevented our supports from coming up. Our front line was thus isolated under heavy fire of all kinds, but the troops repulsed the counter-attacks and finally, in diminished numbers, fought their way back.

Aerial Activity.

Destruction of German Machines.

LONDON, July 23. A British communique says:—There is nothing important to report on the British front. Our airmen destroyed six hostile aeroplanes. Several other German machines were forced to ground damaged. One British machine was brought down by gunfire and two others are missing.

Germans Demoralised.

PARIS, July 23. In an interview, Sir Douglas Haig said:—"The supreme decisions of the war are on the battlefields of the west. There it is we must impose peace for which it will be worth our while to have fought, for we shall have earned it."

An Unexpected Blow Struck.

LONDON, July 23. Reuter's representative at headquarters wires:—The blow struck at the enemy on the 19th instant was made at a spot where it was apparently unexpected on a front of

TELEGRAMS.

3600 yards, south of Armentieres. The artillery for five days previously had insistently pounded the entanglements and rain soaked parapets on the whole front. The bombardment quickened in the morning of the 19th instant on the above sector and the range was lifted in the evening to form a barrage. Then an infantry attack, was launched, and in it the Australians took a full share. German artillery and machine-guns, hitherto comparatively silent, opened very hotly immediately the assault started, but the Australians and the British, some of whom were receiving their baptism of fire, swept on without wavering over spongy "No-Man's Land" and bayoneted and bombed and made prisoners those Bavarians who dared to remain in the front line. We destroyed dug-outs, mine-shafts, stores and wires, and withdrew with the booty and prisoners who were in a woe-begone state. Incessant raids have demoralised the Germans, and this confirms the impression of their value. These incursions are wearing the enemy down.

A German and His Iron Cross.

The following incident occurred during the final clearing up at Ovillers. An officer prisoner offered a subaltern of the guard his iron cross for "doing what we considered impossible." The subaltern thanked him, but declined it, saying that Britons were not accustomed to depriving an unfortunate enemy of his reward for bravery.

Combats in the Air.

General Sir Douglas Haig, in a "communique" last night, reported a comparative lull in the main battle-area. The enemy entered our front trenches in the Leipzig salient, but were immediately driven out. The general situation is unchanged.

Aviators in fine weather yesterday continued successful attacks on points of military importance. Hostile aircraft was inactive till the evening, when there was much fighting behind the German lines. One of our offensive patrols encountered eleven German machines, three of which were shot down, one being in flames. Another encounter between four British and six German machines lasted forty-five minutes. One Fokker was shot down, and another was badly damaged by our fire. The remaining four broke off the fight. During many other airfights a fifth German machine was forced to the ground. Our total losses during the day were one machine.

The Assault on Delville Wood.

It is now established that the enemy's assault on Delville Wood on a front of 2,000 yards on the 18th instant was made by at least thirteen battalions drawn from four different divisions. The enemy's losses were correspondingly great.

Artillery Activity.

LATER.—A British "Communique" reports that artillery on both sides has been more active during the past twelve hours. The British front line and support trenches in several places have been heavily bombarded with gas shells and tear shells. There was nothing else important.

Fighting Resumed on Greater Part of Front.

LONDON, July 23. The Communique from General Haig this afternoon says:—The battle was resumed to-day on whole front from Pozieres to Guillemont. Near Pozieres, outer German works were carried by Australians and Territorials. The fighting has reached a stage of intense violence. Territorials and Australians, attacking from south-west and south-east respectively, carried German outwork at Pozieres by assault shortly after midnight. Violent fighting is now proceeding in a village, where Germans are resisting desperately with large numbers of machine-guns. Fighting is equally intense on other parts of the front. No definite progress has yet been reported. At one time in the morning we had recaptured the whole of Longueval, but the enemy regained the northern end of the village. Similarly, the outskirts of Guillemont have already twice changed hands.

Artillery Fighting on Somme.

PARIS.—This afternoon's Communique reports artillery firing on Somme. A night attack against our positions, south of Soyecourt, collapsed under our fire. There has been bombardment at Fleury and grenade throwing on the outskirts of Chaper-Sainte-Fine. Enemy attack at Leseparges was repulsed by machine-gun fire.

PARIS.—Last night's communique said that there had been nothing to report since the morning. A German aeroplane bombed Belfort. The damage done was insignificant.

Enemy Attack Collapses.

French Airmen's Successful Work.

LONDON, July 23. PARIS.—A communique says there was a violent bombardment on the right of the Meuse; an enemy attack south of Damloup collapsed. The Germans were heavily repulsed in the Vosges north-west of Saint Die. The communique reports continued aerial activity. Our squadrons yesterday thrice bombarded the railway yards at the Metz Sabons station, which is the principal distribution point for stores and troops for the Verdun front. Over a hundred bombs were dropped on the station building and siding and heavy damage was observed. A German aeroplane dropped bombs on Belfort, but did no damage.

French Progress.

LONDON, July 23. PARIS.—A communique says:—On the right of the Meuse we progressed in Fleury region, taking prisoners. Nothing of importance occurred elsewhere.

A French Steamer Sunk.

LONDON, July 23. The French steamer "Cettois" has been sunk. The crew have been landed at Algiers.

TELEGRAMS.

Russia.

Russians Cross the Dvina.
Great Offensive Begun at Riga.

LONDON, July 23.

A German communique admits that the Russians have crossed the Dvina. This is not mentioned in the Russian communique but it has now leaked out in Petrograd that the Russians have begun extensive operations on the Riga front. The first intimation was a telegram to the "Nove Vremya" announcing the capture of three lines of German trenches and many prisoners and guns. Now the Riga correspondent of the "Bourse Gazette" describes the population of the town as listening with great joy to the tremendous bombardment which commenced on July 16th.

The Allies' Aim.

Russian General Interviewed.

General Russki, interviewed in Petrograd "en route" for Finland, whither he is going for a period of convalescence, said that the Allies were aiming at continuous pressure at a number of different points. If they avoided the mistake of advancing too quickly the end would come sooner than was expected.

Steady Advance on Hungary.

LONDON, July 23.

PETROGRAD.—A communique says:—The Russian advance continued south of the river Lipa. General Sakharoff's troops on the 20th and 21st instant, captured three hundred officers and twelve thousand men, including a general and a colonel. These captures bring the Austrian and German losses since July 16th to 26,000. An Austrian regiment was surrounded on the right bank of the Styra, south of its confluence with the Lipa, and surrendered. The Russians are steadily advancing on Hungary and have captured the heights of Marmarosziget.

Enemy Works Penetrated.

PETROGRAD.—A communique says:—Fierce fighting is taking place on the left wing of the Riga position. The Russians have penetrated enemy works at several points.

Hindenburg's Trenches Broken Up.

LONDON, July 23rd.—Reports received in Rome from Petrograd state that General Kuropatkin's artillery has broken up Marshal Hindenburg's trenches and caused colossal casualties. Marshal Hindenburg has lost heavily in counter-attacks.

Enemy's Positions Taken.

LONDON, July 23.

PETROGRAD.—A communique says:—Above the junction of the Styra and Lipa we dislodged the enemy from organised works and captured large numbers of the Styra. The enemy fled in disorder. At Berestechko, where fighting is proceeding, we have taken 1,600 prisoners.

The Fighting on the Styra.

Enemy Routed, Many Prisoners Taken.

PETROGRAD.—A communique states three thousand prisoners have been taken at the junction of the Styra and the Lipa. General Sakharoff's troops were subjected to a concentrated bombardment while crossing the marshes in the Lipa Valley, but they crossed the river and routed the enemy, pouring a deadly fire into the fleeing columns. They took a thousand prisoners and several guns.

Foreign Minister's Resignation.

M. Sazanoff's Successor.

LONDON, July 23.

M. Sazanoff, the Russian Minister for Foreign Affairs, has resigned. He is succeeded by M. Sturmer, who retains the Premiership. M. Khvostoff is appointed Minister of the Interior and M. Mackaroff Minister of Justice.

The Tsar's Rescript.

The Tsar, in a rescript addressed to M. Sazanoff, dwells on that minister's zeal in the service of his Majesty and of Russia, and regrets that the state of his health has compelled him to resign.

Italy.

Italian Deputy's Martyrdom.

Hanged by Austrians.

LONDON, July 23.

ROME.—It transpires that Signor Bettisti, formerly Austrian Deputy for Trent, who was fighting with the Italians, was mortally wounded at Monte Corno, but was picked up by the Austrians and hurried off to Trent, where he was hanged, the hangman being summoned by telegraph.

Demonstrations at Rome.

LONDON, July 23.

ROME.—Huge representative processions marched to the capital to day to commemorate the martyrdom of Signor Bettisti. Dense crowds in the streets shouted "Death to the assassins". The Mayor and several professors and deputies made speeches in which they referred to the unspeakable barbarity of the enemy and urged the Government to reply by declaring war on Germany, interfering enemy subjects, and seizing enemy property.

Italy and Germany.

Declaration of War Expected.

LAHORE, July 23.

LONDON, July 22nd.—The Exchange correspondent at Amsterdam says:—Berlin telegrams foretell an Italian declaration of war in a few days.

According to the "Daily Telegraph's" Rome correspondent Signor Baselli told the journalists that further tangible proof of the solidarity between Italy and the Allies would presently be forthcoming. (See also M. Gazette's special cable.)

London Occupation Extended.

It is understood that the occupation of Austria and other ally's retaliatory measures adopted against Austria in 1915.

TELEGRAMS.

Progress of Italian Offensive.

LONDON, July 23.

An Italian communique says:—The Italians captured Roile Pass and have scored other successes completing the possession of the Vallone Mountain.

EGYPT.

A Turkish Force in El Arish.

Aircraft Attack on Suez.

LONDON, July 23.

It is officially announced that a Turkish force is reported to have advanced westward of El Arish to five miles east of Katia, where it is entrenching. Our mounted troops are getting into contact with the enemy.

Hostile aircraft attacked Suez on 21st instant. There were few casualties.

Bombs Dropped on Suez.

LONDON, July 23.

CAIRO.—Turkish aeroplanes have bombed Suez and a bomb was dropped on Port Tewfik.

Turkey.

Russian Captures in Caucasus.

LONDON, July 23.

PETROGRAD.—A communique says:—On the Caucasus front we have captured 430 men in the Kial-Kitchevli district and important convoys.

Occupation of Kighi.

A Retreat.

LAHORE, July 23.

LONDON, July 22nd.—A Russian official statement says that the Russians have occupied Kighi at the junction of the roads from Erzertum and Baiburt to Erzingan, and admits a retreat in the neighbourhood of Revanduz.

Mesopotamia.

Skirmishes on Euphrates Line.

Between Friendly Arabs and Turkish Marauders.

SIMLA, July 23.

Near Nasiriyah, on the Euphrates line, there have been skirmishes between the Arab tribes, friendly to us, and marauders in the pay of the Turks. Attacks by the latter were repulsed, and they were forced to flee with the loss of fifty camels.

Mesopotamia Temperature: Considerable Fall.

SIMLA, July 23.

The long expected shamal is now blowing and has produced considerable fall in the temperature.

Near Nasiriyah on the Euphrates line there have been skirmishes between the Arab tribes, friendly to us, and marauders in the pay of the Turks. Attacks by the latter were repulsed and they were forced to flee with the loss of fifty camels.

Persia.

Persian Ultimatum to Turkey.

LAHORE, July 23.

LONDON, July 22nd.—A "Central News" telegram from Washington says that the State Department learns that Persia has sent an ultimatum to Turkey regarding trespasses in Persia.

Sweden.

SWEDO-GERMAN TRADE.

Hampered by Russian Navy.

LAHORE, July 23.

LONDON, July 22nd.—An American drug trade organ reports the recent shipment of half a ton of toluene for Sweden. It is assumed that it is destined for Germany. It has recently been reported that the Russian navy is seriously hampering Swedo-German trade.

Warning to Submarines.

LONDON, July 23.

STOCKHOLM.—It is announced that submarines entering territorial waters are liable to be attacked by Swedish armed forces without warning.

United States.

U. S. Naval Programme.

Provision for New Construction.

LONDON, July 23.

WASHINGTON.—The Senate has adopted the Naval Appropriation Bill. It provides for a three year's construction programme, including four Dreadnoughts and four battle cruisers to be built immediately. The Bill provides for the expenditure of \$15,800,000 dollars in the first year, being forty-five millions and eight hundred thousand more than in the Bill passed by the House of Representatives.

Starving Poland.

President Wilson's Appeal.

LONDON, July 23.

President Wilson has personally appealed to European rulers to co-operate in feeding the starving population of Poland. He asks the British, French, and Russians to allow the passage of foodstuffs and the Germans and Austrians to guarantee that they shall be exclusively allotted to civilians.

U. S. Ambassador to Ask Reasons.

LONDON, July 23.

WASHINGTON.—After a Cabinet Conference the State Department has instructed the Ambassador in London to ascertain what American businessmen have been placed on the black list and to enquire the reason.

TELEGRAMS.

U. S. and Mexico.

Proposed Joint Commission.

LONDON, July 23.

Negotiations are proceeding favourably with Mexico for the appointment of a joint Commission to settle border differences.

A Bomb Explosion at "Preparedness Parade"

LONDON, July 23.

SAN FRANCISCO.—6 persons have been killed and 29 injured by a bomb explosion among the spectators of the "preparedness parade". A bomb was concealed in a suit case placed in front of a house which was demolished. Several persons received a postcard conveying a warning which was however disregarded.

INDIAN TELEGRAMS.

FROM OUR OWN CORRESPONDENTS.)

(BY WIRE.)

Simla.

War Cable to the Viceroy.

The Somme Battle Front.

SIMLA, July 23.

The following telegram, dated the 20th instant, has been received by H. E. the Viceroy from the Secretary of State:—

The powerful counter-offensive which the Germans directed against the British has failed to pierce the British lines. Very large German reinforcements had been collected for this attack. The first assault after an intense artillery fire was delivered in dense masses at 5.30 in the afternoon of the 18th. Fighting continued all night and was particularly violent in the Delville Wood. After suffering very heavy losses the enemy succeeded in recapturing a portion of the Delville Wood and obtained a footing in the northern outskirts of Longueval, but during the 19th the British regained most of the ground lost. Three separate assaults on Waterlot Farm completely broke down, as the British fire dispersed the large body massing to attack the farm from the direction of Guillemont. On the whole the progress made by this powerful German effort was practically "nil".

On the French front things are fairly quiet. The French in a small operation, south of Somme, seized some trenches. They also made some progress east of Fleury before Verdun, where uninterrupted bombardment on both banks continues.

Other Fronts.

The situation on the Russian front is unchanged, though the Russian infantry are making progress towards the Carpathian passes, and fighting has taken place in the mountain and wooded districts of Jablonica and Zabie.

The Italians repulsed attacks on Mount Pasubio and made some advance in the Upper Posina valley.

The Russians are advancing south of Trebizond and west of Baiburt.

Influence of Recent Events.

The course of the war has been profoundly influenced by events in the past three weeks. The battle of Somme has proved that the lines held by the Germans cannot resist the onset of efficient troops. It has also proved that the allies are more efficient than the Germans, for the positions, seized by the Allies, north and south of Somme, are at least as difficult and twice as extensive as those which the Germans have been able to seize near Verdun during five months. The French and the British have the power to breach German lines. Our troops are superior alike in efficiency and in mass. We can drain his reserves of strength and lower the German morale. Breaches in the lines will multiply and lines be rolled up in sections. German counter-attacks will be attempted, but they only speed up the wastage of German reserves, and so tend to shorten the war.

Another War Cable.

SIMLA, July 24.

The following telegram, dated the 21st instant, has been received by H. E. the Viceroy from the Secretary of State:—

ADVANCE IN DELVILLE WOOD.

The British having repulsed the powerful German counter-attack are regaining, bit by bit the ground the Germans had recaptured. We have made progress in Delville Wood and Longueval and north of Longueval-Bazentin line have advanced for a thousand yards in face of stubborn opposition. Heavy fighting continues in northern outskirts of Longueval and in Delville Wood.

Aeroplanes Flying.

The British aeroplanes, since the offensive began, have been flying in large numbers far behind the enemy lines. They have carried out successful bombing enterprises by day and night, and on the 19th dropped many tons of explosives with marked success on the railway centre, enemy aerodromes and other important points.

HEAVY ENEMY LOSSES.

The German losses have been exceedingly heavy. A captured diary showed that the Bavarian regiments on July 1st had three thousand casualties out of 3500 effectives. Another document shows one battalion and another regiment lost 980 men out of the 1000.

The British have been successfully raiding other parts of the German front.

FRENCH CONSOLIDATING POSITIONS.

The French, after several days halt employed in consolidating first the positions won and preparing for the fresh effort planned, again attacked on the morning of the 20th on the whole front and made important progress immediately south of the British sector. They carried German trenches from Hardecourt Hillcock

TELEGRAMS.

to the river Somme and advanced east of Hardecourt along the narrow gauge railway from Compiègne to Clercy. South of the Somme the French carried the whole enemy first line of trenches between Barleux and Soyecourt, also the whole German first position from Estress to Hill of Vermand Ouillev. The French also captured 3000 prisoners and much war material. The French continued progress in west Thianmont work and south Fleury, Verdun front.

RUSSIAN FRONT.

The Russians have stopped the enemy attempts to advance on both north and south sides of Lutsk salient. Persistent bad weather impeded Italian activities but infantry actions continued and the Italians progressed near Sorcola Pass.

ITALIAN THEATRE.

The Russians are making progress on their right and have driven the Turks from positions 17 miles south of Trebizond, advanced west of Baiburt and occupied the town Kighi important junction roads to Ezeruon. Baiburt and Erzincan; but the Turks advancing with great forces from Ravanduz, 85 miles east of Mosul, caused the Russians detachments in that direction to withdraw.

MESOPOTAMIA DEBATE.

Mr. Chamberlain in the House of Commons in the Mesopotamian debate said:—In August 1914 two divisions were sent to Mombassa, after the war was declared by Turkey, two divisions were sent to Mesopotamia, a brigade of cavalry and infantry was sent to Egypt. All these were sent complete with transport, ambulance and hospital arrangements. Everything that was asked for was given by the Government of India and three divisions mobilised on India's frontier. If something went wrong in Mesopotamia, the House of Commons must not think that Mesopotamia was all that India contributed. The Government of India like the British Government, though with infinitely less resources, had to improvise for an effort which was larger and different from any expected.

Calcutta.

Fire in an Oil Depot.
Employees' Prompt Action.

A fire broke out in the Asiatic Petroleum Company's premises at Budge-Budge about noon to-day. It was caused by an explosion due to a red-hot soldering bolt. The fire was promptly tackled by the employees of the Company, the flames being beaten out by the use of sand. The rapid use of sand also prevented its spread to the Indo-Burma Company's premises close by. The end of the shed at which the fire broke out is in ruins, and the filling machinery was destroyed besides the loss of oil. The total damage is put at fifteen to twenty-thousand rupees.

Bombay.

THE DANGEROUS PRESS ACT.

Bombay Presidency Association's Memorial
To the Viceroy.

The Council of the Bombay Presidency Association have over the signatures of Messrs. D. E. Wacha, Aminuddin Tayebji, Chimanlal H. Setalvad and N. M. Samarth, Honorary Secretaries, submitted a memorial to H. E. the Viceroy pointing out the feeling of grave dissatisfaction and discontent which has been aroused in the country by the arbitrary character and enforcement of the provisions of the Indian Press Act of 1910 and praying for its repeal. After stating the three main grounds on which it was deemed expedient by the Government to pass the Act as were stated by Sir Herbert Risley, the mover of the Bill and on which the legislature eventually passed it, the memorialists submit that every one of these grounds which were in the nature of solemn and responsible assurances to the people and the press has proved illusory and the Act stands disclosed as a measure which having a tendency to operate far beyond the objects contemplated in those assurances reduces the press and all expression of opinion, however wholesome and loyal, by means of newspapers, books, leaflets, pamphlets and the like to absolute impotence.

The Limits of Legitimate Discussion.

Dealing with the first of the grounds viz. that the act was meant to deal with anarchy and sedition the memorialists point out that the object of the measure was to "restrain the press within the limits of legitimate discussion" by means of a preventive law relating to anarchy and sedition because the laws already in force before the Act came into operation, were such as could be enforced only after the mischief of anarchy and sedition had been done, and they were moreover uncertain in their application to veiled sedition. But the Act has been demonstrated to operate outside the limits of anarchy and sedition, whether open or veiled, and to bring within the purview of the sweeping language of Section (4) defining sedition and anarchy, even legitimate discussion of most healthy, judicious and moral character having no connection with or taint of either anarchical or seditious sentiments and teaching.

The Comrade Case.

The memorialists draw attention to the very comprehensive words of Section (4) and the interpretation put upon them by the High Court of Calcutta in its judgment in the "Comrade" case. The publication concerned in the "Comrade" case was acknowledged both by the Advocate General who appeared for the Government and also by the High Court to be neither anarchical nor seditious but to be legitimate criticism and yet the High Court found itself powerless to interfere and to set aside the action of the Government penalising publication because of the wide and sweeping language of the section. The Act has become in point of fact a trap for both the wary and the unwary despite the good intentions and assurances of the Government.

Act Fails in Its Purpose.

With that feature of the law disclosed it can hardly be contended with any show of reason that the Act has served or can serve the purposes of the second of the grounds viz. that the Act would be a

great public educator in the sense of promoting sound public opinion which will not suspect motives and intentions of the Government but will help them in all reasonable measures to suppress sedition. The law was professedly intended to deal with anarchy and sedition and was passed at a time when anarchical crime was rife. But it turns out in reality to be a measure which brings within the grip even legitimate criticism and makes diffusion of sound and healthy knowledge and comment even though free from the taint of anarchical or seditious teachings, subject to arbitrary action of the executive.

Discontent and Dissatisfaction.

Such a law can have no other tendency than to educate the public in the direction of grave discontent and dissatisfaction. Since the law came into force large number of newspapers have been suppressed under it and the recent instance of "New India" newspaper of Madras from which security has been taken under the Act without any intimation of reasons for it, affords incontestable proof of the undesirable direction in which the Act tends to move as public educator.

OFFICIAL ASSURANCES NOT KEPT: BREACH OF FAITH.

The mischief of that kind of public education becomes all the more glaring when the third of the grounds mentioned is examined in the light of the history of the actual operation of the Act. What were the official assurances given in the present Act to the public to prevent and correct arbitrariness of the executive action and all hardship and injustice and make the executive hesitate before setting its drastic provisions into motion? The assurances were two fold, one that the Local Government passing an order of forfeiture under the Act had cast upon it peremptory obligation to state or describe in the order the offending words of articles of pictures or engraving or to whatever it is upon which it bases its order of forfeiture and to take care that it is not making an order without allowing the man to know what he is being punished for. That safeguard which was emphasised as a salutary feature of the Act making for justice was inserted to open a way for another and even more salutary provision which entitled the person adjudged guilty under the Act by the Local Government to appeal against the order to the High Court.

Safeguards Proved To be Useless.

These two safe guards, however have been held by the High Court of Calcutta to be in effect useless. Because, firstly as to the obligation imposed by the Act on the Local Government to state in its penal order the nature and words of offence, it is rendered null and void by another section (namely section 22) which validates an order even if it is defective for want of reasons. So that the local Government is free to punish without giving any reasons. And secondly, as to the second safeguard viz. appeal to the High Court it is clear from the judgment of the High Court of Calcutta in the "Comrade" case that having regard to the sweeping character of the definition of anarchy and sedition in Section 4 the power of the High Court to interfere and set aside the order of the Local Government is of the narrowest. The result is that these safeguards so solemnly declared as redeeming features of the Act ensuring justice and correcting arbitrary action have proved absolute nullities as if they did not exist in the Act at all. Grave consequences are thus arising from the existence of this Act chiefly from the point of view of its interference with the legitimate freedom of public discussion and the repugnant character of the machinery by which its provisions are enforced against public journals and their conductors. But the memorialists would also point out the hardships and harassment to which producers of other forms of literature and printing and publishing trades at large are subjected by its every day working.

ACT SHOULD NOT BE ON THE STATUTE BOOK.

In conclusion the memorialists point out that an Act of this character should not remain on the statute book because it is not calculated to serve the ends of sound and just administration. It was passed at a time when the public mind as well as the mind of the Government was disturbed by the frequency of anarchical crime. That time has passed away and peace and quiet and a spirit of loyalty which have prevailed and manifested themselves signally in a variety of ways in this country notwithstanding the world war conditions, demand that an Act so sweeping and arbitrary in its provisions and, therefore, repugnant to the genius and traditions of British Rule and legislation, should be repealed.

REVERSAL OF ESTABLISHED POLITICAL DOCTRINES.

It is so repugnant for this reason that it sins against the very first and basic principle of British legislation whether in India or elsewhere, namely that while according to that principle "everything is lawful save what is prohibited" this Press Act reverses the position and practically enacts that "nothing is lawful save what is permitted". In effect it permits nothing but prohibits everything by way of criticism in the press ever criticism of an innocent and approved character.

TATA IRON & STEEL CO.

Two Questions to be Discussed.

The shareholders of Tata Iron and Steel Co. are at present considerably agitated over two questions materially concerning the future of the company. They are the increase asked by the agents in their commission and the proposed increase in its capital by three crores of rupees. The minimum commission which the agents are at present entitled to is Rs. 50,000. Their commission on the company's earning is at present five per cent, and their demand for increasing commission on graded scale according to profits is to be considered at an extraordinary meeting to be convened on Thursday next.

A Councillor Unseated.
Sequel to a Promise.

The election of Mr. Ebrahimji Adamji Pirbhoy as a representative of the Mahomedans of the central division has been declared void by the Bombay Government. Mr. Pirbhoy's election was called in question by Mr.

Ebrahimji Haroon Jaffer who polled the second highest number of votes, on the ground that the successful candidate had been guilty of corrupt practice within the meaning of Section 14 Council Regulations, when he offered to give for the votes of Jamner in Khandesh two thousand rupees for the Mahomedan Girls School. The decision comes to be an important one, and should help to make clear that promises of financial assistance, even where the object is a worthy one, are barred by the regulations.

Bombay Share Market.

BOMBAY, July 23.

Opening strong the market in cotton mill shares declined slightly at the close the understone being strong. Centrals declined to Rs. 2295, Colaba Land and Mill shares declined to Rs. 1330; Crescents declined to Rs. 136½. Indore Malwas were quiet at Rs. 316½. Davids were unchanged and neglected at Rs. 470. Fazulbhoy's declined to Rs. 526½ after touching Rs. 530. Madhowjis touched Rs. 1530, but declined to Rs. 1515. Standards touched Rs. 1370 but declined at the close to Rs. 1357½. Swedes his were steady at Rs. 1760. Bank shares were neglected. In miscellaneous shares Bombay Burmahs declined to Rs. 910. Tata Iron and Steel ordinary declined from 172½ to 170 and deferred to Rs. 740. Tramways were firm at Rs. 262½. 3½ per cent Government paper was quiet at Rs. 76 and small pieces at Rs. 76½ for buyers in big lots.

CHARGE OF SEDITION AGAINST
MR. TILAK.

Notice issued to Show Cause.

Why Mr. Tilak Should not be Bound Down?

POONA, July 24.

In the Court of Mr. G. W. Hatch, District Magistrate, Poona, Mr. J. A. Guider, Deputy Inspector-General of Police, on Saturday lodged an information charging Mr. Bal Gangadhar Tilak with orally disseminating sedition which was likely to bring into contempt or hatred or excite disaffection towards the Government. Mr. Guider's complaint was that recently Mr. Tilak had been making speeches which were seditious. He referred to speeches delivered by him on the subject of Home Rule for India at Belgaum in May and at Ahmednagar in June and urged that they were such as to come within the definition of Section 124 A of the Indian Penal Code. The Magistrate after reading the information directed a notice to be issued against Mr. Tilak under Sections 108 and 112 of the Criminal Procedure Code calling upon him to show cause why he should not be bound over for good behaviour for a period of one year in a sum of Rs. 20,000 in his own recognisance and in two sureties of Rs. 10,000 each. The date of hearing of the notice has been fixed for Friday the 28th instant.

An Election Declared Void.

BOMBAY, July 24.

A Bombay "Gazette extraordinary," announces that the election of Mr. Ebrahim Adamji Peerbhoy is declared void under regulation 16 (2) on ground that corrupt practice was committed in connection with his election. The Mahomedan community of the Central Division which Mr. Peerbhoy represented will now elect another person to represent them.

Burma.

Imperial Council.

RANGOON, July 23.

The Hon'ble U. Bah Too has been re-elected by non-official Members of the Burma Legislative Council as their representative on the Imperial Legislative Council.

Havoc Caused by Lightning.

Three Barges Damaged.

RANGOON, July 23.

In the course of a rainstorm yesterday afternoon at Kyouchang opposite to Syriam, lightning struck two oil barges, belonging to the Irrawaddy Flotilla Co. to which were moored three other barges. Tremendous explosions followed which resulted in the barges getting out of the moorings and one barge taking fire. The force of the explosion was such that it broke the glass panes in the Burma Oil Co.'s Office, and also caused damages to other buildings. The corrugated iron roofs of three barges were partially blown off, pieces of deck and doors and stanchions of another barge were blown off to paddy fields 200 yards off the scene of the explosion. The Port Trust and B. O. C. launches were hard at work in saving life. Shortly after the first another explosion followed in another barge by which Captain Fraser and three Kalassies were thrown overboard but all of them were saved. From that barge flames ran into the Burma Oil Company launch "Thegon" in which Mr. Allan of the Burma Oil Company sustained injuries on the face. Mr. Forest escaped with his hair singed and a bruised ankle, the crew suffered severely, one Serang, Succanni and two other Kalassies were badly burnt. A number of crew and visitors to the barges were taken to hospital. Five men are missing and three barges are completely gone. All men from one barge jumped into the river on hearing the explosion and got away safely. Altogether twenty-one are injured. Two of the barges had two inches of crude oil and others had seven less oil in them. No estimate of the amount of damage is ascertainable at present.

Punjab.

Agricultural Situation Relieved.

DELHI, July 23.

Sufficient rain has now fallen at Delhi to relieve the agricultural situation and the shortage of fodder and to enable the autumn crops to be sown. The price of wheat is still high, the retail price on the 22nd of July being ten and a half seers to the rupee. Considerable floods have come down to the river Jumna, and are spread out over the low-lying riverside lands.

TELEGRAMS.

Mysore.

Bangalore Bank's Appeal.

BANGALORE, July 23. The Hon'ble Mr. Cobb, Resident, heard the arguments in the appeal preferred by the Bangalore Bank against the decision of the District Judge in a suit in which the Bank sought to recover Rs. 2,314 from Dr. Midford, proprietor of Baccala and Co., particulars of which and the grounds of appeal had been reported previously. Briefly the facts of the case are that Mr. Posner, who was appointed by the defendant as Manager of Baccala's, borrowed from the Bank Rs. 3000 on two promissory notes on the authority of the power-of-attorney he had from the defendant. He also deposited his life insurance policy with the Bank as collateral security, out of which the Bank realised a surrender value of Rs. 842, and for the balance due and interest thereon the Bank sued Dr. Midford. The latter repudiated all claim, and denied any knowledge of the transactions till served with notice by the Bank. The defendant also denied that Mr. Posner had power to pledge the credit of the defendant business, and stated that there was nothing in Baccala's account to show that the money was obtained for the use of the firm, and the District Judge dismissed the suit.

South India.

Rs. 1000 for Comforts for Returning Soldiers.

OOTACAMUND, July 23. Her Excellency announces that a grant of Rs. 1000 has been sent from the Ladies Depot Madras War Fund, to General Phayre for providing comforts for the sick and wounded soldiers returning to Wellington and elsewhere from the front.

The Madras Minor Zamindar's Tour.

CALICUT, July 22. The minors of the Satur, Kallikot and other Zamindaris, accompanied by their European tutors, have just left the beautiful Kavalapara country after a pleasant visit, as the guests of the Hon'ble Mr. Kavalapara Moopil Nair. It is also reported that H. E. Lord Pentland has graciously accepted Mr. Moopil Nair's invitation and will shortly pay Kavalapara a brief visit.

BRIEF TELEGRAMS.

The Railway Conference Association meets at Simla commencing on the 16th October.

Sir George Barnes and Mr. Low were at Delhi on the 20th of July and visited the site of the new city.

The P. and O. "Salesette," with the Homeward mails of the 17th instant, arrived at Aden at 4 P. M. on Saturday, the 22nd instant.

The P. and O. "Khyber," which left Bombay on the 3rd instant and which connected with the "Malta" at Aden arrived at Marseilles on Saturday the 22nd instant all well.

The P. and O. "Kashgar," which left London on the 7th instant and has no board the mails of the 13th instant, arrived at Port Said on Saturday, the 22nd instant.

The next meeting of the C. P. Legislative Council will be held on the 16th August and subsequent days, when the Medical Registration and Land Alienation Bills and the Provincial Budget will come up for discussion.

Permission has been given to twenty Government officers in the United Provinces to apply for commissions in the Indian Army Reserve of Officers. These include seven Civil Service, eight Police, two Public Works, two forests and one Education Service officers.

Weather Report.

SIMLA, July 23. With the exception of the north east of the Peninsula the whole of monsoon area has received moderate rainfall.

Rainfall has been nearly general in Assam, east United Provinces, east and north Punjab, Rajputana, west coast of the Peninsula and Mysore and local in Burma, Bengal, Chota Nagpur, Bihar, Gujarat, Central India, west, Bombay Deccan, north Hyderabad and southeast Madras. A few falls also occurred in west United Provinces, Kashmir, Central Provinces and south Hyderabad.

The Chief amounts are :- Kyaukpyn and Myitkyin 1½ inches, Dhubri 2, Cherrapunji 4, Mymensingh, Bogra and Dinajpur 2, Bareilly 1, Sialkot 2, Ajmer and Surat 1½, Ahmadabad 3, Dwaraka, 2, Neemuch 1, Khand, Karwal and Cochin 1½, Gulbarga 3, Bangalore 1½, Negapatam 4, Trichinopoly 3, and Salem 1½.

FORECAST :- No important change.

Latest Telegrams.

UNUSUAL CABINET MEETING.

Presumed Object.

LONDON, July 23. There was a meeting of the Cabinet this morning. This is unusual. It is presumed that the meeting was to discuss the commission to define the scope of the Mesopotamia and Dardanelles enquiries; also to secure a final agreement as to the terms of the Irish Bill.

Earl Grey to be Viscount Grey.

LONDON, July 23. The King has permitted Sir Edward Grey for personal and family reasons to assume the dignity of Viscount and the title of Viscount Grey of Falloden in lieu of Earl Grey.

Death of Sir William Ramsay.

LONDON, July 23.

The death of the chemist Sir William Ramsay is announced.

Further Progress.

General Haig to-night reports: - We have further progressed in the neighbourhood of Pozieres. Between Pozieres and Guillemont the battle continues with intense violence.

A New Silver Badge for Soldiers and Sailors.

LONDON, July 23.

The King has approved the issue of silver badge to Officers and men of British, Indian and Overseas forces who have served at home or abroad in the present war and who have relinquished Commissions or been discharged on account of age or wounds or sickness caused by military service. The Badge may also be awarded to regular and volunteer nurses and medical men who have performed military service. It bears the words "For King and Empire. Services rendered." The circle an inch and a quarter in diameter circumscribes the Imperial cypher which is surmounted by the crown. The Badge must be worn with muffi only. A similar notification has been made by the Admiralty.

LONDON, July 23.

PETROGRAD.—The Communique says that on the Riga front an intense artillery duel is taking place. Enemy attacks have been repulsed northeast of Smorgon and also on the Stokhod. It is snowing in the Carpathians. On the road from Delatyn to Marmarosziget we took 488 prisoners. Altogether a thousand Austrians and Germans have been captured on various fronts.

Operations in E. Africa.

BRITISH PROGRESS.

LONDON, July 23.

The War Office announces that General Smuts reports that on the 21st instant the enemy forces which were endeavouring to interfere with communications west of Tanga were driven off southward over the Pangani river. Muhiza and Amani have been occupied. We are in effective possession of the whole Usatbara railway which is being repaired.

The War Office also issues a Belgian official statement that a strong enemy force, which was dislodged by the British occupation of Bukoba and Karagwe, found its retreat barred by a weaker Belgian force in the southwest corner of Victoria Nyanza. The bulk of German Europeans were killed or captured. The remnant fled in the direction of Mariabill. The German commander was captured. We found the German steamers "Mwarza" and "Otto Heinrich" scuttled in Stuhlmann Sound. Quantities of arms and munitions and forty boxes of specie were captured. The vessels can easily be raised.

A Cattle Thief Caught.

By a Plucky Chetty.

ALATHUR, July 23.

A few days ago, some five hundred Brahmins and other villagers of Puthukod, Palghat Taluk, surrounded and then searched a neighbouring jungle with the object of hunting down a notorious K. D. name Shenaran, who had rendered himself a terror, chiefly as a cattle thief. Lately, the outlaw had threatened several cowherds that he would slay their animals unless he was paid 8 annas a day. This was more than the long-suffering villagers could brook, hence they decided upon combined action. They first drove their cattle into the jungle, in order to attract the outlaw. One of the latter's followers presently appeared, and, on being overpowered, undertook to betray Shenaran's lair. On the outlaw appearing, he was seized by a plucky chetty but broke away and fled into the inner jungle recesses, followed, however, by the Chetty and others and was eventually captured. The villagers made him over to the Police, who conveyed him to Palghat, where he is reported to have since died. The Chetty was liberally rewarded by the rest of the villagers for the pluck with which he stuck to his captive and outmatched him.

LONDON, July 23.

The correspondent of the "Times" at the front hazards the conjecture that the Fouraux and Delville woods and Guillemont must be taken and held together since they are sufficiently interdependent to make the occupation of all of them necessary before our hold on the plateau is complete. Guillemont is a village which is understood to have been strongly fortified just south of the waterfarm where our line turns northwest through Delville towards Fouraux Wood. The correspondent mentioned that our artillery have hammered Guillemont. But he does not know whether this has been done in preparation for an infantry attack. (Pioneer cable.)

Telegrams from Holland state that the Germans have reinforced the western front during the last three weeks with 340,000 men consisting of 100,000 fresh reserves from depots and 250,000 recovered wounded. (Pioneer Cable.)

సంఘ సంస్కరణము.

సాయంకాలము బ్రాడ్వేయందలి డేవీసు ముఠావారులు సంస్కరణమును గూర్చి యొక పథకమును రంగువారిగారి ఆగ్రహాధికారమును విమోచించి. ఆపథకమును ప్రాజెక్టు చేసి ఎన్. సర్వేయర్ గారు ధీస్థిపత్యాపయిచుచు, బాలి భేదము చేరినాంధ్రకు సాంప్రదించుచును, అది హిందూ దేశమునకు తావుల పరిపథమును సాచింపబడుచున్నదయ్యెను, అన్నిటియందును నిర్బంధము ముఖ్యముగా ఒక బాలిసారు ఇంకొక బాలిసారు వివాహము చేసికొనరాదని తెలియజేయుచున్నదియు, అటుల జేయుట నుచితము, అనంద్యమునియు, బాలి భేదము తీసికొని మాత్రమును హైదరాబాదు మేర్పడగలదని కొందరు సంఘసంస్కరణ చురభిప్రాయము నొందుచున్నారయ్యెను, ఇట్లైన సంఘభావము విద్యావ్యవహారము

అన్వేషణ నమ్మకసంగితులను నానందము దృఢముగ నేర్పడగ, దనియు, త్రివిధ్యా సాక్షిసంకల్పభిప్రాయము నందును, వారు కేవలము పాశ్చాత్యకర్తవీ కలంబులగుడంబుల దున్ను ననియు, స్వప్రకాశ చేయుటలది.

స్థానికవార్తలు

మదిరాసు క్రిష్టియను కళాశాల:—

కాలాధికారులు కొత్తగా జి. వి. రాజు ఎమ్. ఏ. గారిని (భారతీయుని) ప్రాధికారముగా దీసికొనిరి. పేరు త్తర హిందూస్థానము ముగల భాగ్యతిమింపిరి వైకళాకాలాధికారులు రాజు గారికి కాలేజీ నెవేలుసభలో నొక సభ్యునిగా గూడ నంగీకరించిరి.

బహ్మమందిరము: 27 బ్రాడ్వే:— ఈ నెల

25 వ తేదీ మంగళవారము సాయంకాలము 4-80 గంటలకు న్యాయాధిపతియొక్క సమావేశ సందర్భము జేర్చు కడన్న గారి బ్రహ్మసమాజమువారి శివీర పరవాలయమందు (27 బ్రాడ్వే) "దేశభక్తి—సారస్వతము" అనే విషయమును గూర్చి ఉపన్యసించెదడు.

వైద్యవిద్యార్థిని:— బెజవాడలోని సి.ఎమ్. ఎస్.

ప్రొఫెసరుల పిల్లని కలగ గారి కుమార్తె హిందూ లాజరుకు కన్య ఎమ్. వి. వి. ఎస్. శరీరము దుర్లభురాలై ఎక్కడును దిద్దన భ్యసించుటకు ఇంగ్లాండుకు బోక న్నది. సంకల్పమునకు యా 8000ల బాది యా విద్యార్థి కేసు ముఠావారులచేతను ఈ భారతీయ క్రైస్తవయువతి 40 వ తేదీ ఇంగ్లాండుకు బయలుదేరుచున్నది.

అస్థికముహాసభ (ఫిస్టి అండ్ నెస్ నొనైట్):—

అస్థికముహాసభ వారసభమును సంస్కరణసమాజమువారి చేతను ఈ క్షేత్రచంద్రివిద్యాపాఠశాల చరిత్రాధికారులు సాపేక్షముగా హాంబర్గ్ లో పర్యాయములలో 1916 సంవత్సరపు ఉత్సవాలు నాను ఈ నెల 28 వ తేదీ మంగళవారము సాయంకాలము 5-80 గంటలకు ముగియెను. కేరళ గారు అందర్ననుచులలో జేపెదరు. డి. నదాకిరమయ్యగారు సభాధ్యక్షునిగా వహించెదడు.

వేలకటగిరి ముహూర్తము:— మొన్న

దినమున కుట్రచేయుచుండగా వేలకటగిరి మహాబాగు రాక స్థితిముగ మంజీరిరని రాజా వెంగోటి వేలకటగిరి మహాబాగును గూర్చి లుంగిరిచ్చెను. కీర్తికృష్ణులైన మహారాజు గారి 60 ఏండ్లపూర్తియుగంతి యుండెనియు, పేరుహించిన వేలకటగిరియు, వెంగళభావము దనామాన్య వందీరుదనియు, భూస్వామిసంఘభ్యక్తులవయ్య, భూకదయాపాఠిలుదనియు, లోనసంస్థానములో విద్యావ్యాపకము వాటువడి యెననియు, వారివేలకటగిరిమం దుత్తరువారల యొకటి యున్నదనియు, క్రిందటి ఏప్రిల్ నెలలోనే మదరాసు కర్నూరుగారు వారికి జి. సి. వి. ఇ. వి. వి. నొసగెననియు, వారికి ప్రత్యేక కొడుకులు కూతురును బురుగుక, బాద్మిలియ మారాజు గారు, మామలెంగో మాలవపాద్య గారు, మామయ్య రాజు గారు మొదలగు మునుల నేతలు లున్నారనియు తెలియనిచ్చుచున్నది.

నూజివీడు ట్రస్టు కేసు

తిరిగి వాయిదా వేయుట

(మాన్యుక్తి విశేషమున కడకుండి)

బెజవాడ, బాలి 23:— నూజివీడు ట్రస్టు కేసుకు ఆగస్టు 22 వ తేదీకి తిరిగి వాయిదా వేసిరి. ఇది 6 రోజు కేసుకు చొప్పున బాయిటు మేస్ట్రీలుకు బదిలీయై పోయి క్రొత్తవారు వచ్చిరి. మొదటికుండి కేసు తిరిగి విచారణ జరుగలసివదాయను విషయమును మేస్ట్రీలు గారు ఉభయ కక్షల వ్యాపకములను అడిగిరి. యద్యాయ వ్యాపకము అసరబిలు రిచ్చుండు గారు తమవత్తును ముగ్గుర సాక్షులను మాత్రము విచారించిన చాలునెవెప్పిరి ఫిర్యాదిపక్షమున కేసు తిరిగి ప్రొక్తిచొరించవలయునని చెప్పిరి. కాని మేస్ట్రీలు గారు యుట ఆంగీకరించక, ఇంకొక కేసు చాలకాలమునండి జరుగుచున్నది. కావున ముద్దాయి వత్తును ముగ్గుర సాక్షులను విచారించి ఉభయపక్షముల వ్యాపకములను వాదముల విని తీర్పుచెప్పెనని నుడువె. — తంజివర.

పెట్రోగ్లాఫ్ : జూలై 28 - నిస్సర్వీకరము వంపబడిన
 కృత్తిగా న్నందు " మార్క్స్ శాక్ట్ గెట్టు కనుచును స్వాధీనప
 ణమొందియి" అనువానికి బదులు " మార్క్స్ శాక్ట్ బుక్స్ డ్ల
 మీదనున్న వోల్క్స్ కనుచును స్వాధీనపణమొందియి"
 అని చదువ వలయును.

బాబా చంద్రశేఖర దళాయగారి మొఖసా గ్రామములు తా॥ నికరం రాబడిని తెలియజేసి దఫలు బంది స్టేటుమెంటు.

క్ర.సం.	గ్రామముల పేర్లు	డఫలు.			ఫేవ్-ఫు			ల్యాండు శెన్సు			8-11 కల ముల మొత్తము	ఫేవ్-ఫు ల్యాండు శెన్సులు పోగా నికరం రాబడి	14
		శిస్తు	ల్యాండు శెన్సు	మొత్తము	గవర్నమెంటు వారికి	జమీందార్లకు	మొత్తము	గవర్నమెంటు వారికి	జమీందార్లకు	మొత్తము			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
	సబుడివిజన్ కాబడిన గ్రామములు												
1	అబ్బాపురం	188215 6	5813 6	194113 0	29111 2	41311 7	705 6 9	11715 0	0 0 0	11715 0	823 5 9	1118 7 3	
2	పెదపాచల (ఎ) ఖండం బా॥	53412 6	1611 6	551 8 0	8210 3	11613 0	199 7 3	33 6 10	0 0 0	33 6 10	232 14 10	318 9 11	
3	అప్పలమ్మపాలెం (స్వతః, ఖండం బా॥	354 2 1	11 1 1	365 3 2	58 5 1	7311 5	132 0 6	22 1 2	0 0 0	22 1 2	154 1 8	211 1 6	
4	కొత్తపట్నం	325 1 8	10 2 7	335 4 3	50 3 9	7015 2	121 2 11	1812 0	0 0 0	1812 0	139 14 11	195 5 4	
5	కుమందానపేట	463 1 6	14 7 7	477 9 1	71 8 11	101 1 9	17210 8	2815 1	0 0 0	2815 1	201 9 9	275 15 4	
6	గొంట్ల	136815 10	4212 6	141112 4	211 6 6	0 0 0	211 6 6	85 8 0	0 0 0	85 8 0	296 14 6	1114 13 10	
7	దిడ్డి	23 0 0	0 11 6	2311 6	3 9 0	0 0 0	3 9 0	1 7 0	0 0 0	1 7 0	5 0 0	18 11 6	
8	కానాడ	47 7 5	1 7 9	4815 2	7 5 6	0 0 0	7 5 6	215 6	0 0 0	215 6	10 5 0	38 10 2	
9	మాడుగుల	76 5 4	2 6 2	7811 6	1111 7	0 0 0	1111 7	412 4	0 0 0	412 4	16 7 11	62 3 7	
10	పెదపాచల (బి) ఖండం బా॥	37 9 10	1 2 9	3812 7	513 0	0 0 0	513 0	2 5 7	0 0 0	2 5 7	8 2 7	30 10 0	
	సబుడివిజన్ కాకుండా వున్న గ్రామము												
11	పులఖండం చొన్న పూలు	287 12 9	8 15 9	29612 6	0 0 0	101 7 10	101 7 10	0 0 0	17 15 6	17 15 6	119 7 4	177 5 2	
	మొత్తము	5401 4 5	168 12 8	5570 1 1	794 4 9	877 12 9	1672 1 6	318 2 6	17 15 6	336 2 0	2008 3	63561 13 7	
12	మాడుగుల గ్రామములో వున్న డాబా పెంకిటియందున్న అందల నివే శసమున్న డిట్రో గ్రామములో వున్న ఖాళీ నివేశసములు												
13	జయపురం గ్రామములో వున్న భూములు												

ప్రకటన

మహారాజశ్రీ విశాఖపట్నం డి॥ కోర్టులో

ఇన్సాల్యెన్సీ పిటిషను నెం 1/13

బాబాచంద్రశేఖర దళాయగారు యిన్సా

ల్యుటెంసాలు 1-కి రు 5600-0-0ల మొత్తం రాబడిని ఫేవ్-ఫు ల్యాండు శెన్సు పోగా సుమారు రు 3600-0-0 లు నికరం రాబడిని గల యిన్సా ల్యుటెంసా తాలుకు పీఠవిల్లి తాలూకా అర్బాపురం గరికిం, పెదపాచల, అప్పలమ్మపాలెం, కుమండానపేట, పులఖండం చొన్న పూలు, దిడ్డి, కానాడ, మాడుగుల గ్రామములలోను గోలుగొండ తాలూకా కొత్తపట్నం గ్రామంలోను యేజినీ జయపురం గ్రామములోను ఉన్న మొఖసా భూములు వర్సెరాలు ఇంట్ల 1916 వ సం॥ రం ఆగష్టు 25 వ తేది శుక్రవారం మహారాజశ్రీ విశాఖపట్నం డి॥ కోర్టు దగ్గర వగలు 11 గంటలకు యేలం వేయించ బడును. పెడూర్లు జత పర్చడమైనది.

చోడవరం
25-6-15

మండ నుబ్బారావు,
డిస్ట్రీక్టు

CHODAVARAM
20-7-16.

M. SUBBAROW.
Receiver.

శాస్త్ర విషయములు

వైద్య ప్రభువు - శాస్త్రజ్ఞుడు

ఇంగ్లాండు రాజ్యపరిపాలన జేయుటలో రాజు తన వాత ప్రధానమైనది ముఖ్యమైతి సుఖము ఇంగ్లాండుచరిత్రలో నిశ్చయ శోకమాత శాస్త్రజ్ఞుడొకడు ముఖ్యమైతి కాగలిగెను. అతడు చట్టములను నిర్మించలేదు; కాని అమూల్యమైన జ్ఞానధనముచే బాధితములగు మిగుల తోడ్పడినవాడు. జ్ఞానమును సంపాదించి, ఆ జ్ఞానమును నమ్మి సంచరించినవాడు. దేశ మభివృద్ధి గాంచనలెనన, ధనమంత యవసరమో జానము గూడ నంత యవసరమని ఘోషించెను. దేశ మతని కలువలకు మేల్కొనినయెడల జర్మనీతో సుధవించిన యీ యుద్ధములో నింతకంటె యెక్కుడు జయముతో బోరాడి యుండును. ఆ మనసిగ్గుడు వైద్య ప్రభువు.

చక్కగ మంచి కరిగి తేజఃపుంజమాయని కనబడుచున్న సీసపు అండాదాయము నిలబడి యుండునని తెలిసి. ఒకడు దివ్యాగురువు; ఒకడు శిష్యుడు.

“శాస్త్రమున నీకు నమ్మకమేనా?” అని గురువడిగి నాడు.

“అవు! నిశ్చయముగా”

“అయ్యో, ఈ కాగితండు మరుగుచున్న సీసములో నీ చేతిని ముంచుము.”

“వాస్తవముగా నేనా?”

“అవును”

ఆ వెంటనే ఎమ్మోనియాతో తనచేతిని శుభ్రముగా కడిగి, గురువాజ్ఞకు పాలించెను; ఇందు తీసికేసిన వాస్తవపురస్కారములే అతనికి యుండెను. ఈ శిష్యుడు ఏడవ ఎడ్వర్డురాజు; ఈ శాస్త్రజ్ఞునియొద్ద పాఠముల నేర్చుకొనచుండెను. ఈ శోధనలకు శిష్యునియొక్క నమ్మకమును తరికించెను గాని సహనమునుగాదు. దీనిని తానుజేసి జూపించెను.

శాస్త్రమునది తనకుండు నమ్మకమును గనబరచుటకు ఇంతకంటె కష్టతరమునట్టి శోధనలనుజేసి శాస్త్రముయొక్క అకల్మషమయిత్యమును విశదపరచెను. ఒకమారు నేలబొగ్గు గనులలో నొకదానిలో అగ్ని ప్రట్టిడి; నలువదిమంది చనిపోయినారు. ఏవారోపాలు జరిగియుండుటచేత నీయువద్రోవకు తటస్థించెనే యనువిషయమును పరీక్షించు సర్వేయతో దానిలోనికి దిగివ్రుండుచు. అప్పుడుండి భయభరముగా భూమి మేఘముల పొలిపారలి కమ్ముచుండెను; ఆపాక యణగనిది తానికి బ్రకేషించ. నిలుండెను; అప్పటికి కారణము మాసి పోవుననె! “త్రాకున నేను దిగెదను; నిరానుమేమాత్రము తలపంద నాదారికి సహజముగా నీటిని విడుచుచుండుడి.” అని చెప్పి నాలుగు తాటిచెట్లతోగుండు గనిలోనికి దిగవారంభించెను. నీటివ్రవాహము నిరంతరముగ శాస్త్రజ్ఞుని తడుపును. భూమియు నణచి కేయును, శుభ్రమై గాలిని వ్రసరింపరమ్మును ఇదిగి పొగిజాధార మాయెను.

ఇతడు గొప్ప సంకల్పముగా గాకపోయినను బీద కుటుంబమువాడు కాదు. ఈ సంకల్పవారందరు వాలుపడి తీరనము చేయును, తమకు సాధ్యమగువంతరము లోకమునకు పోవుచుండుటకు. మన ప్రభువు వైద్యర్ చిన్నతనమున తిగనెత్తుకు విద్య వభ్యసించెను. ఇతని పినతండ్రియొద్ద ఇతనిని బాగ్రత్తతో పెంచెను. కొన్నాళ్లు ఇట్లు తిగనెత్తుకు వెరిగి పాఠశాలకు పోయెను. అక్కడ తనవనిని సంతోషపూర్వకముగ నెరవేర్చుచు గురువులపీఠికి సాక్షుడాయెను. చిన్న పాఠశాలల చదువు పూర్తి జెందగానే యూనివర్సిటీకి పోయెను. అక్కడ గ్రాహమ్ అను పండితునియొద్ద రసాయనశాస్త్రమును పూర్ణముగ నభ్యసించెను. తన సహాధ్యాయులొద్దముండెను. ఒకడు వానినొందన దేవిడ్ విలింగ్ ప్రస్; రెండవవాడు జేమ్స్ యంగ్ అను బీద కుటుంబపువాడు.

కొన్నాళ్ల తరువాత ఇతని బావయిది ఒక లోహ సంబంధమైన టోటను గ నేను దానిని తీసికొని వాస్తా అనుదానిక ర్ణయించి, దాని విషయమై పనిచేయుటకు తన సహాధ్యాయుడైన జేమ్స్ యంగ్ ను నియమించెను. ఇట్లు పనిచేయుచుండగ నొకవారు ఆయూబమురి కై నల్లు కనబడినది. దానిని బ్రకీంచి కాసి పేషిన్ అను నొక వదార్థముగ విశ్వయించెను. దీనిని కొంచె మువయ్యించి రెండు కొవ్వొత్తులకు జేసి, వీనిసహాయమున వెట్రోలియమ్ గురించి ఉపశాస్త్రముల నెచ్చెను. వెట్రోలియమ్ వర్తకమున కిది అరంభము. సాయన శాస్త్రాధ్యయము తిగనల్లు జరగలేదని యాచించి, గ్రాహమ్ తనశిష్యునిని జర్మనీలో నున్న

రీబిగ్ కుండితునియొద్ద 1839 నుంచి నుంచెను. వైద్యర్ అప్పటి కప్పుడే కనిపెట్టిన విశ్రమము గురించి రీబిగ్ అపరిమితా నందము బొందెను. రీబిగ్ నూతనముగ వ్యవసాయమును ప్రారంభించెను. రసాయన శాస్త్ర సిద్ధాంతములను ఇంగ్లీషులోకి వైద్యర్ తనము జేసెను. ఇట్లురీబిగ్ యొద్దముండి, జర్మనీ యూనివర్సిటీలో డాక్టరువునును సంపాదించి ఇంగ్లాండుకు వెడలెను.

దూది వర్తకమును జేయు నొక థామ్ సన్ యొక్క వాణిజ్యశాలలో బుజీయుట కంగీకరించెను. అక్కడ కొలది దినములే యుండగలిగెను. వైద్యర్ ఉపపాదించిన నవీనతలు ఆ వర్తకునికి నచ్చవలెనను, శాస్త్రజ్ఞుడైన యితనికి పురాతన వర్తకులతో బుజీవేయవలెనను, ఆ యోగ్యము కొనసాగ లేదు. మేకాఫెస్టర్ యూనివర్సిటీలో రసాయనశాస్త్రాధ్యయమునకు నుండి, అక్కడనుండి కనడాలో నుద్యోగమునకై బోన తలచి యున్నప్పుడు, అప్పటి ఇంగ్లాండ్ ప్రధాన మంత్రియైన సర్ రాబర్టుపీర్స్ ఈ సంకల్పిని తిని వానిని ఇంగ్లాండులో నిలిపెను.

అప్పుడు ఇతను శిల్పకారకు శోధనలకుజేయుచు గవర్నమెంట్ వా లొకతీర్మానము జేసినారు. ఆ తుకారకు నియమింపబడినవారో వైద్యర్ ఒకడు. తన బాకము రి వైట్రోలియమ్ శిల్పి కా ల యొద్ద నిర్మింపబడి యున్న ఇతను యంత్రశాలలో శోధనకారకు పోయినాడు. అప్పుడు లోకొమోటార్ మైన వింతలను కనిపెట్టెనాడు. లోహములను శుద్ధి జేసి తయారుజేయునపు డుపయోగపడు పొటాసియమ్ సైనేడ్ నమ్ముతు కనిపెట్టెనాడు. అప్పటికి ఇతనువర్తకుల వృథాగా విశేషముగ నేలబొగ్గును వాడుచుండెననాడు. ఆ బొగ్గునుండి పుట్టుచుండిన వాయువు లనేకములు నిరుపయోగములై యుండెను. ఆసంగతిని పరిశీలించి ఉపయోగమునకు వానిని దెచ్చినాడు.

ఇట్లు నేక విషయములగురించి వైద్యర్ యొక్క నలుచూ పీర్ పుచ్చుకొనుచు, దేశముయొక్క మేజుకు పాలుపడి నాడు? వైద్యర్ యొక్క స్థితిగూడ విశేషముగ వృద్ధికిరచ్చి నది. ఇంగ్లాండులో క్రమబద్ధ పనులకు లోగమును పరిశీలించి నిర్మాణముగ జేసినాడు; ఇండ్లయొక్క నిర్మాణముగురించి పాలుపడి ప్రజల యాలోచ్యమున కుచితముగ నేర్పాటులను కృతకరచినాడు; కట్టణములలో ఉత్పత్తిగురించి పరిశీలించి సగరర్యులత్యయకారకు పాలుపడినాడు.

అందుచేత వైద్యర్ యొక్క పేరుదెలియినవాడు ఇంగ్లాండులో లేకుండెనని జెప్పవచ్చును. శాస్త్రజ్ఞుడుగదా యది లోకమునకు, దేశస్థితిగుండును వీలుగాని సిద్ధాంతములను సుపాదించినవాడు కాదు. ఏది ఎట్లు చేసిన కార్యము నెరవేరునో యట్లే యుపదేశించు చుండెనాడు. ముఖ్యముగ వర్తకమునకు శాస్త్రమునకును గల సన్నిహిత సంబంధమును దేశమునకు బోధపరుపట్లు అప్పి విధముల కష్టపడి నాడు. యూనివర్సిటీలో శాస్త్రీయ విద్య యొక్క ఆనకట్ట క గురించి విశేషముగ వాదించినాడు. ఈ వాదమును పూర్తిగ దేశముమొందియుండిన బహుళ ఇంగ్లాండ్ ఇతకు ముందే జగ్గునీని నొక్కగలిగి యుండును. ఇతనివిద్యకును, పాండిత్యమునకు, దేశస్థితికును, మెచ్చి ఇంగ్లాండ్ క్రమ తిరిగి తొల ప్రతినిధిగ దేశపరిపాలనకు నియమించినాడు. దేశముండును ప్రభువులలో నొకనినిగ నితనిని రాజు నియమించి గౌరవించినాడు. ఇతడు దేశసేవాపకుడై దేశగౌరవపాత్రుడై తుదకు 1898 నుంచి వర్తకుడాయెను. ఒక విశేషము.

నీరువిడిచిన చేప

‘నీరువిడిచిన’ చేపలె ననుసామెత లోకవిదితము; నీరు లేక చేప యెట్లుండునో అను అంశము స్పష్టమైన గదా యీ సామెత యభిప్రాయము.

కమ్మతావుల వెదచెల్లునది సువాసన ద్రవ్య రాజము

అలోపమా. స్పింట్ కలిపినదికాదు. ముగంధపుష్పముల రసము. నాలుగుదిండులు. చేతిగుడ్డలై చేసినానినహో ఎంత మనోహరముగనో యుండును. నేతలనిలయును సంకటత కానందము కలిగించగలదు

జల చిన్న సీసా 1-5	...	0-3-0
,, మధ్యరకం ,,	...	0-12-0
,, పెద్దసీసా ,,	...	2-0-0
మగంధ కాడ్డు ,,	...	0-1-0

చి. చార్లీ ప్రత్యేకము.

సోమవారము:—అండ్ల ఇండియన్ డ్రగ్ అరు టెలికల్ కంపెనీ,

నెం 15వ హుమాయూనీ, బొంబాయి

మదరాసు వజ్రము:—మెరాజా పురుషోత్తంమూర్తి

124

నంది, వై. జానార్ లాడ్, పూలంకడినమిం, మద్రాసు.

కాని నీరువిడిచి బ్రతుకగుల చేపనాతి లేకపోలేదు. కొన్ని చేపలు నీటినుండి గాలిలోనికి తుమికి, పక్షివలె కొంచెము నీపు విహరించగలవు. కొన్ని బురదలో కొన్ని దినులలకును ఉండగలవు. నీరునువిడిచి నేలమీద కొంత కాలము ఇటునటు దిరుగు చేపనాతియు కలదు.

ఈ నాతి ఇండియా, పిగోడు, మలయా మొదలైనదేశములలో నదీనిముద్రముగనుగునోట నుండు తీసికొనండును. దీనికి రెండువిధములైన టాపితిత్తులు గలవు; ఒకదానితో నీటినుండి నుండు వాయువును పీల్చును; రెండవదానితో నేలమీద గాలిని పీల్చును. ఇది మెల్లగ్రాకి చేట్టుకూడ నెక్కగలదు. తీరమునకుండు తాటిచెట్ల నెక్కుటదించగలవాడు కలదు.

ఇట్టిదే ఇంగ్లాండు దేశములో కలదట. ఇదియొక చెరువు నుండి దగ్గరకుండు నదికి నడచిపోవునట. ఇది వింతగాదుకదా.

శ్రీ వైవమహాపద్య.

భక్తము.

సంస్కృతహాసభామల సభ్యునించుట్టిగాని వేదాప్య యము చేయునట్టిగాని కైవ బ్రాహ్మణ బీదబాటయ కైవ మహానభవల ద్రోవసహజము గోరు నెడల తమస్థితిగుండును తెలుపుకొనుచు నభవలకు ముద్రింపబడి గభీమకు బంపబడి యుండు కమానా పృకారము దరభావము వాగిని యీ జాలై నెలావునాగా చేడలాచన మాలో నెవరి వద్దికైనను పంపుకొనవచ్చును.

కొంపల్లి కోటిలింగం, గుంటూరు.

కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు, చెన్నపట్టణము.

కార్యదక్షులు.

శింగరాజు వెంకటసుబ్బారావు, బెజవాడ.

కోకాధిపతి.

ప్రపంచచరిత్ర

మూడవ సంచిక వెలువడినది.

గ్రంథకర్త:—గా. హరిహర్ శాస్త్రి మరాఠ్. ఎం. ఏ.

శైలినులభము. కథలు చదివినట్లు చదువుకొనవచ్చును. బహుప్రాచీనకాలమునుండి లోకములోని అన్ని దేశములలో జరిగిన సంగతు లిందు వ్రాయబడినవి. చంబావద్ధతి ఆరంభించినవలకు దు. 2-0-0

అంచులై లేదు. ప్రవేశ రుసుము లేదు.

నిద్రమయిన సంచికలు ఏ. పీ. గా పంపుచుము.

అయితాత:— ప్రపంచచరిత్రకార్యాలయము, (27) 145, కామిని. మదరాసు అని వ్రాయుట.

ఆంధ్రుల చరిత్రము.

మూడవ భాగము.

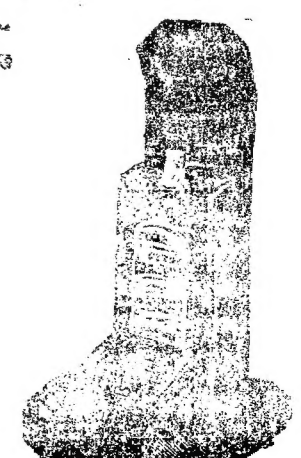
గ్రంథకర్త, చిలుకూరి వీరభద్రరావుగారు.

గ్రంథము కావలసినా రీతిగుండునామాకు వ్రాసి కొన్నయెడల బడకులకు. గ్రంథము 485 పేజీలు గలిగి. కాలిగోలెండు చేయబడినది. వై. పోస్టల్ కం. దు. 1-8-0లు.

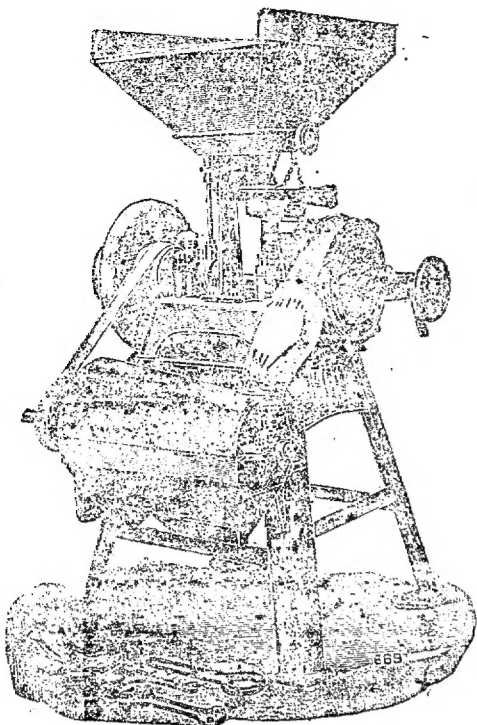
వెలగల వేంకటరెడ్డి,

ఇతిహాసకర్తగిటి గ్రంథముల, ఆరంభింపునాటి.

ఆహోదిల్ బహారు (జిన్న)

పప్పులు పిండ్లు తయారుచేయు యంత్రములు

ఈ మిల్లు 3 గుట్టముల శక్తితో భారీగా పని చేయును. శనగలు, కందులు, వగైరా పప్పులును గోధుమలు, బియ్యము, పప్పులు మొదలైన వస్తువులను మిక్కిలి మృదువైన పిండిగాను ఒక వర్గాయములోనే తయారుచేయును. ఫ్యాక్టరీల వారికి సహకారి వ్యాపారముగ బహులాభించును. కొద్ది పెట్టుబడితో వ్యాపారము చేయ యత్నించువారికి ఇది చాలా లాభకరము.

రాబున్ కూర్డ్ కిరస్నాయర్ యంజను (8½ గుట్టములు మొదలు 60 గుట్టముల వరకు) గ్యాసు యంజను, పెంట్రో ఫ్యూగలు పంపులు, డాకిపంపులు, చేతితో పంచుగడ్డ చేయు యంత్రములు. (గంటకు 6 పవులు) ఎంచువచ్చుకర్రను గ్యాసు యంజను కరైరాల వలయోగించు బొగ్గుచేయు బట్టీలు, మొదలైన ఫ్యాక్టరీలకు కావలయు సరుక్తసామానాలు గూడ మాగడ్డ వారకును. తప్పిల్లు మాట వ్రాసి తెలిసికొనుడు.

ఇండియన్ కామర్సు అండు ఇంజనీర్స్ కంపెనీ,
150 ఇంజనీర్లు, మెషిన్ల మిల్లుప్రోగ్స్ వర్తకము,
4, శంభుదాసు వీధి, మద్రాసు.

బాధాపీడితులకు వరము: ఐనోడిక్ సహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనోపధిసారసవరిల్లా

అమరభక్తి పుర క్రమవలం జనించువాడ్యులకు కిరీటునుంటి చుండు. పురుషులను, మధ్యలను, గండమాలును త్రింద్రును, పాతబొమ్మలను అన్ని విధములవలన గలుగు చర్మకోగములను పోగొట్టును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన రక్తశుభ్రకారిణి (28)

మనోహర సౌందర్యం గల మిమ్మట నిస్సంశయము, సహజమైన నుభవపువ్వులను అన్ని విధములైన దోషములను పోగొట్టును. కిరీటునుంటి పొడవనదోషములను, మలబద్ధకమును క్యాన్సరుబంధమును నొప్పిలను పోగొట్టి రక్తమును శుభ్రపరుచును. కరీరాకోగములు గలుగ జేయును. 16 కోటలవర దండుటకు 4 బొమ్మల బుడ్డలతో అమృతము.

సావంతుని: పి. డి. సావంత్. 144, వనసవాడి, నెం 2 బొంబాయి.
Proprietor P. D. SAVANT, Fanaswadi No. 144, No. 2. BOMBAY.

స్వధర్మ ప్రకాశిని

నూత విషయక మాసపత్రిక

సంకల్పన చందా రూ 2 లు మాత్రమే.

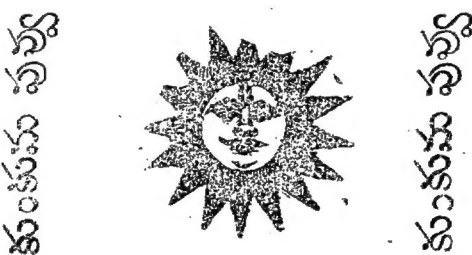
ఈ పత్రిక 3 సంకల్పనములనుండి చుట్టల ప్రకటింప బడుచున్నది. ఆంధ్రప్రదేశ్ మంత్రి ప్రకటింపబడుచున్న పత్రికలలో చుట్టల విషయములను కాన్త్రుసమన్వయ రీతి నకు గరించి సాత్తనధర్మమును బోధించుచున్న పత్రిక ముట్టకట్టి లేదు. ఈ పత్రికకు కొంద యధ్యక్షులు జమీందారులు రాజ పోషకులయి 116 రూ॥ల నిచ్చుచున్నాడు. దాదాపు 25 ప్రధానపోషకు లున్నాడు. దీనియందు ప్రకటింపబడుచున్న "సహజ ధర్మపీఠిక కాన్త్రుసమన్వయ రీతి చాతుర్వ్యస్థితి" మున్నగు విషయములకు కొందఱు లండను కరిందీతింపలేదు.

4-6 సంకల్పన మొదలుకొని 7-8 సంకల్పనములవరకు గల ప్రాతసంపుటములు ఒక్కొక్కటి రూ 1-8-0కు ఇచ్చెదము. 4, 5, 6, 7, సంపుటములు ఒక్కపర్యాయము పీసీకోనువార లకు రూ 5 కు ఇచ్చెదము.

చలయానాడు:— మా సేవకు స్వధర్మప్రకాశిని, గుంటూరు, అని వ్రాసెడి.

407

కుంకుమ పువ్వు

స్వచ్ఛమును నిర్మలము నగు కుంకుమపువ్వు మావద్ద దొరకును. కొనువారు సూర్యమార్కును గమనింపుడు. కరస్పాక్ డెస్కు మొదలగునవి ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును:—

ఎస్. నారాయణ అండు కంపెనీ.
(53) 31. హమ్మంబీధి, బొంబాయి.

ఉచితముగ!!

భూతభవిష్య ద్వర్త మానములను తెలిసికొనుట కు హాయము : — ప్రపంచమునం దుండు ప్రతి మనుష్యుడును జెలిసి కొన దగిన మూడు మాత్రమే, అవి యెవ్వ యును, భూతభవిష్యద్వర్తమానముల ఫలములే గదా? మీ యొక్క ఆత్మార్థాయము, భాగ్యము, కళిత్రము, సంతానము మొదలగు వానినిగురించి మీ కుదిరెదగ వ్రాసిపంపబడును. అందులకు మీరు త్వరపడి చేయవలసిన జేమనిన మీజన్మ జాతకమున్న యెడల దానితో పుట్టిన తేదీ నును, నెలయును, సంవత్సరమును, జననకాల ఘడియలను బంపుడు; అది లేని యెడల ఒక్కసంవత్సరమే చాలు; సంవత్సరము కూడ లేని యనియెడల కొంచె మెచ్చుతగ్గుగ వయస్సుకు తెలుపుచు తమ వాచుమును తమ జన్మహస్త లిఖికముగ గాని లేక వ్రాలుతో మాత్రముగాని వ్రాసి పంపుడు. అపుడు వాచుమును బట్టియూ వారివారి వ్రాలును బట్టియూ గూడ జాతకములు తయారుచేసి పయిన వ్రాసిన ఫలములను వ్రాసి పంపించెదము.

ఇండుకు మాతేజోమంబడి శ్రీశ్రీ తరహాపముగనున్న 220 ప్రశ్నోత్తరములును ఉదాహరణములుగల బోధితగ్రంథముయొక్క ప్రథమగుచ్ఛమును దానితో భృగుసంహిత, కుకృతాడి మొదలగు గ్రంథములను బట్టియు, మాయాభరణమును బట్టియు వ్రాసి ఫలములను పోష్టేజీ పత్రము 1-12-0 కును డిటో 258 ప్రశ్నోత్తరములుగల ద్వితీయగుచ్ఛమును మాత్రము కొరువారికి ఫలములు వ్రేల్చికారమే రూ 2-4-0కును డిటో 1 ప్రథమద్వితీయగుచ్ఛములకు రెండును కొరువారికి ఫలములు వ్రేల్చికారమే రూ 2-12-0 కున్న సంపుడును. పోష్టేజీ పి. పి. భుక్తులు మేమేభరింతుము: ఈ గ్రంథముల యొక్క విలువయును మేము పంపు జాతకఫలములను చదివి చూచిన పిమ్మట జేతిన కాన్త్రుముయొక్క నిజమును మా పొందిత్యమును మీరు తెలిసికొని మమ్మలకు స్తుతింపకమానరు. వేసవల యోగ్యతాపత్రికలు పంపియుండిరి

ఐ. యమ్. శర్మ అండు బిదర్.
అమలాపురం, గోదావరి జిల్లా

Silks!

అద్భుతము!

Silks!!

Silks!!!

హాగిత హామ్యుకొని ప్రపంచము అందమగువస్తువుల శబ్దవినియమున్నది. జనులు తమ కరీరసాందర్యము నకు కలయి వస్తువులతోటకు ప్రయత్నించుచున్నార. మనకరీరమునకు అందము తెచ్చు వస్తువులన్నిటిలో మనము ధరించు చుట్టలే ప్రసిద్ధమైనవి. అందుచే జోబయోగముకొలుకు. మా స్వలాభము కొలుకును, జపాన్, మారత్, బెంగళూరు మున్నగు స్థలములనుండి మేలైనవట్టు తెప్పించి అనేక అందమైన అంచులలో (బల్లూరం, గోరిం, దక్షిణాదం, మురుగం, మిడిరత్ అంచు వగైరా) ఎక్కువవాణ్ణము, తలుచు, తక్కువ, మృదువుగల, ఖండువాలు, చీరలు, పంచ జాను, కోటువాలు, కలగుడ్డలు బొనగునదియు చేయించుచున్నాము. ఇదివరలో మావద్దబట్టు ఖరీదుచేసిన వారిలో యుక్తవయస్కి మావద్దైన యోగ్యతాపత్రికములే మేము తయారుచేయించు బట్టలయొక్క ప్రాశస్త్యమునకు నిదర్శనము. రుచులగుట తక్కింది ఖరీదామాట వ్రాయుటలేదు.

ఖరీదు	వెడల్పు	అంగుళములు	పొడవు	గజములు
మారత్ బట్టు ఖండువా తెలుపు, గోల్డెన్ కలరులోను	12-0-0	47	8	
మారత్ పేక ఖండువా, తెలుపు గోల్డెన్ కలరులోను	10-0-0	47	8	
జపాన్ బట్టు ఖండువా తెలుపు	7-8-0	47	8	
మారత్ బట్టు కలగుడ్డ, తెలుపు గోల్డెన్ కలరులోను	11-4-0	27	5	
మారత్ పేక కలగుడ్డ, తెలుపు, గోల్డెన్ కలరులోను	11-4-0	32	5	
జపాన్ బట్టు కలగుడ్డ, తెలుపు	8-12-0	32	5	
జపాన్ బట్టు కోటుగుడ్డ, తెలుపు	8-0-0	54	1	

(469)

10-1-66

ముప్పన సోమరాజు, పెద్దాపురం, గోదావరిజిల్లా.